

Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Фінансове забезпечення інноваційного розвитку підприємства на прикладі
ТОВ «Нова Пошта»

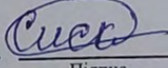
Рівень вищої освіти бакалавр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і найменування

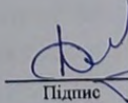
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і найменування

Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування

КВРФБС.016045.02.01.00

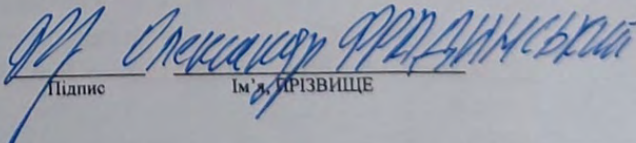
Виконав студент V курсу, група ФБСз-20-1 Михайло КВАЩУК
Шифр Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник: канд. екон. наук, доцент
Науковий ступінь, учене звання

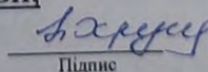

Підпис

Інна ДОЦЕНКО
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер

Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:
Завідувач кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та фондового ринку
Назва

 Ніла ХРУЩ
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

19.06 2025
Дата

Хмельницький 2025

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Рівень вищої освіти бакалавр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Шифр і найменування

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Шифр і найменування

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ФБСС

Ніла ХРУЩ *Н. Хрущ*

10 02 2025 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Кващука Михайла Сергійовича

1 Тема роботи: Фінансове забезпечення інноваційного розвитку підприємства на прикладі ТОВ «Нова Пошта».

Керівник роботи Доценко Інна Олексіївна, канд. екон. наук, доцент
Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання

Затверджено наказом ректора університету від 07.02.2025 р. № 23 (додаток № 5)

2. Строк подання студентом роботи на кафедру до 07.06.2025.

3 Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти; спеціальна методична та наукова література (вітчизняні та зарубіжні видання); періодичні видання за темою дослідження; фінансова звітність ТОВ «Нова Пошта».

4 Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

- 1 Теоретичні основи фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства.
- 2 Аналітико-практичні аспекти фінансування інноваційного розвитку підприємства.

5 Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень)

1. Система фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства
2. Кількість підприємств, що впроваджували інновації (продукцію та/або інноваційні процеси) за 2020-2023 роки.
3. Витрати на інновації підприємств за джерелами фінансування в Україні за 2000–2023 роки.
4. Динаміка необоротних активів ТОВ «Нова Пошта» в 2022-2024 роках.
5. Динаміка оборотних активів ТОВ «Нова Пошта» у 2022-2024 роках.
6. Динаміка власного капіталу ТОВ «Нова Пошта» у 2022-2024 роках.
7. Динаміка довгострокових зобов'язань і забезпечень ТОВ «Нова Пошта» у 2022-2024 роках.
8. Динаміка поточних зобов'язань ТОВ «Нова Пошта» у 2022-2024 роках.
9. Динаміка чистого прибутку ТОВ «Нова Пошта» у 2022-2024 роках.
10. Динаміка незавершених капітальних інвестицій ТОВ «Нова Пошта» у 2022-2024 роках.

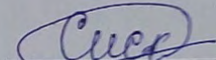
6 Консультанти розділів кваліфікаційної роботи		Підпис, дата	
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	завдання видав	завдання прийняв

7 Дата видачі завдання 10 лютого 2025 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

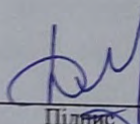
Назва розділів (етапів) кваліфікаційної роботи	Строк виконання	Примітка
1 Затвердження плану кваліфікаційної роботи	до 10.04.2025	Виконано
2 Аналіз, систематизація економічної літератури, збір та обробка статистичних матеріалів, фінансової звітності за темою кваліфікаційної роботи	до 25.04.2025	Виконано
3 Написання текстової частини кваліфікаційної роботи	до 25.05.2025	Виконано
4 Підготовка ілюстративних матеріалів та оформлення роботи	до 1.06.2025	Виконано
5 Попередній захист кваліфікаційної роботи	до 14.06.2025	Виконано
6 Захист кваліфікаційної роботи	з 18.06.2025	Виконано

Студент

Підпис

Михайло КВАЩУК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник кваліфікаційної роботи

Підпис

Інна ДОЦЕНКО
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

АНОТАЦІЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Студент: Михайло Кващук

Керівник: Інна Доценко, к.е.н, доцент

Тема роботи: Фінансове забезпечення інноваційного розвитку підприємства на прикладі ТОВ «Нова Пошта».

Ключові слова: фінансове забезпечення, інноваційний розвиток, інновації.

Мета роботи: поглиблення теоретико-методичних засад фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства і обґрунтування практичних рекомендацій щодо його удосконалення.

Предмет дослідження: економічні відносини, що виникають у процесі формування фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

Об'єкт дослідження: процес фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

За результатами дослідження сформульовані такі висновки: розкрито сутність та особливості понять «інноваційний розвиток», «фінансове забезпечення», «фінансове забезпечення інноваційного розвитку»; визначено форми, методи та принципи фінансування розвитку інновацій; здійснено аналіз джерел фінансування інновацій підприємств України; проаналізовано фінансово-господарську діяльність ТОВ «нова Пошта» та його інноваційний розвиток.

Визначені такі перспективи (шляхи) розвитку: здійснено SWOT-аналіз фінансового забезпечення інноваційного розвитку ТОВ «Нова Пошта» та окреслено основні напрямки покращення фінансування інновацій компанії.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 58 сторінок друкованого тексту. Робота містить 6 таблиць, 11 рисунків та 4 додатки. Список використаних джерел складається із 41 найменування.

Дата виконання кваліфікаційної роботи 6.06.2025р.

Дата захисту кваліфікаційної роботи з 18.06.2025р.

Студент Михайло КВАЩУК

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

(підпис)

Зміст

	С.
Вступ	5
1 Теоретичні основи фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства	7
1.1 Економічна сутність та характеристика фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства	7
1.2 Форми, принципи та джерела фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства	15
2 Аналітико-практичні аспекти фінансування інноваційного розвитку підприємства	26
2.1 Сучасний стан фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств в Україні та фінансово-господарської діяльності ТОВ «Нова Пошта» в 2022-2024 роках	26
2.2 Напрями покращення фінансового забезпечення інноваційного розвитку ТОВ «Нова Пошта»	40
Висновки	50
Список використаних джерел	53
Додатки	58

Вступ

Актуальність теми. У сучасних умовах стрімких технологічних змін, високої конкуренції та глобалізації ринку, інноваційний розвиток стає ключовим фактором забезпечення стійкості та конкурентоспроможності підприємства. Однією з головних передумов ефективної реалізації інноваційної діяльності є наявність належного фінансового забезпечення. Проте в Україні існують значні виклики у сфері фінансування інновацій, так як обмежений доступ до джерел інвестування, високі ризики та недостатня державна підтримка. Таким чином, дослідження фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства є надзвичайно актуальним, оскільки воно спрямоване на вирішення одного з найважливіших завдань економіки України – створення сприятливих умов для інноваційної трансформації бізнесу в умовах обмежених ресурсів та складного макроекономічного середовища.

Вивченню окремих питань щодо фінансового забезпечення інноваційного розвитку присвятили свої наукові праці такі дослідники як: В. Волощук, І. Єпіфанова, М. Заплатинський, О. Колодізев, І. Крисоватий, М. Крупка, О. Малій, А. Олійник, В. Опарін, Є. Помилуйко, А. Почтовюк, О. Стефанишен, С. Халатур, В. Чобіток, О. Яцух та інші. Однак, незважаючи на широкий спектр досліджень із зазначеної тематики, ряд проблем в області теорії та організації фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства не знайшли свого кінцевого вирішення, що й обумовило актуальність даної теми.

Метою дослідження є поглиблення теоретико-методичних засад фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства і обґрунтування практичних рекомендацій щодо його удосконалення. Згідно мети дослідження поставлені такі завдання:

– розкрити сутність та особливості понять: «інноваційний розвиток», «фінансове забезпечення», «фінансове забезпечення інноваційного розвитку»;

– дослідити організаційні засади системи фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства та визначити доступні джерела фінансування розвитку інновацій;

– проаналізувати фінансове забезпечення інноваційного розвитку підприємств України та ТОВ «Нова Пошта»;

– окреслити основні напрямки покращення фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

Об’єктом кваліфікаційної роботи є процес фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства. Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають у процесі формування фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

У кваліфікаційній роботі використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема: порівняння, систематизації, узагальнення, синтезу, системного та статистичного аналізу, абстрагування, дедуктивний метод, табличний і графічний методи.

Інформаційною базою дослідження стали чинні законодавчі та нормативні документи, офіційні статистичні матеріали Державної служби статистики України та Головного управління статистики у Хмельницькій області, наукові публікації та монографічні видання, матеріали наукових конференцій, інформаційні ресурси мережі Інтернет за темою дослідження, фінансова звітність ТОВ «Нова пошта».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 58 сторінок друкованого тексту. Робота містить 6 таблиць, 11 рисунків та 4 додатки. Список використаних джерел складається із 41 найменування.

1 Теоретичні основи фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства

1.1 Економічна сутність та характеристика фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства

Протягом історичного розвитку людства відбувалися глибокі еволюційні зміни, які суттєво вплинули на формування нових уявлень про роль інновацій у розвитку суспільства. Ці трансформації зумовили необхідність переосмислення сутності інноваційного розвитку, а також принципів його поширення та впровадження в різних сферах життєдіяльності – соціальній, економічній, виробничій. Сучасне бачення інновацій ґрунтується на усвідомленні їх як ключового ресурсу сталого розвитку, здатного забезпечити як зростання добробуту населення, так і зміцнення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання.

Для визначення сутності та змісту інноваційного розвитку підприємства, необхідним є чітке розуміння сутності дефініції «інноваційний розвиток підприємства».

Так, І. Підкамінний та В. Ціпуринда [26], розглядають інноваційний розвиток як цілісну траєкторію руху підприємства, яка базується на інтеграції індивідуальних цілей працівників із стратегічними пріоритетами підприємства. Такий підхід враховує взаємодію підсистем управління та вдосконалення як внутрішніх бізнес-процесів, так і особистої продуктивності персоналу, що загалом сприяє досягненню поставлених цілей.

О. Шавшин [38, с. 168] інтерпретує інноваційний розвиток як закономірну трансформацію підприємства, результативність якої безпосередньо залежить від рівня його інноваційного потенціалу, джерелом якого є нові ідеї та інновації.

Схожу позицію поділяє Л. Волощук [4, с. 77], яка виокремлює два підходи

до сутності поняття. У першому підході інноваційний розвиток тлумачиться як процес, що реалізується через формування та ефективне використання інноваційного потенціалу, що забезпечує якісні зміни в діяльності підприємства. Другий підхід, зосереджується на результативності процесу, визначаючи інноваційний розвиток як позитивні якісні зміни в стані підприємства. Аналогічну інтерпретацію поділяють Л. Федулова [36, с. 127] та К. Дорошкевич та ін. [6, с. 12], які наголошують на динаміці змін, інноваційній активності та формуванні сприятливого інноваційного середовища.

П. Микитюк [15, с. 28] трактує інноваційний розвиток як послідовний, цілеспрямований рух до збалансованого інноваційного стану. Він реалізується через синергетичну дію внутрішніх і зовнішніх факторів, що забезпечують організаційно-функціональну стійкість підприємства в умовах ринку.

Комплексний підхід представлений у праці Л. Олійник [24, с. 53], який розглядає інноваційний розвиток підприємства як інтеграцію інноваційного потенціалу з інноваційними процесами, що спрямовані на підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Ряд дослідників [27, 29] розглядають інноваційний розвиток як здатність підприємства ефективно функціонувати за рахунок впровадження інновацій, розширення меж діяльності та постійного пошуку нових рішень.

О. Ємельянов під інноваційним розвитком підприємства розуміє «стійкі зміни внутрішніх властивостей суб'єкта господарювання, що обумовлені впровадженням нововведень та зумовлюють такі зміни його функціональних властивостей, внаслідок яких відбувається зростання економічного потенціалу підприємства з подальшою реалізацією додатково набутих підприємством його економічних можливостей» [8].

Окрему точку зору наводять Ю. Подольчак та Ю. Блинда [28, с. 10], які інноваційний розвиток трактують як реакцію підприємства на зовнішні загрози конкурентного середовища, включаючи технологічні виклики, зміну ринкової ситуації та скорочення життєвого циклу продукції.

У працях [5, 19] акцентовано на структурних змінах господарського

механізму підприємства з метою підвищення його інноваційного потенціалу та розвитку економічних можливостей.

Здійснений критичний огляд наукових джерел сучасної економічної літератури дозволив виокремити декілька ключових підходів до трактування поняття інноваційного розвитку підприємства, зокрема [16]: інноваціях і розгортанні інноваційного процесу; взаємозв'язку між інноваційним розвитком та потенціалом підприємства (передусім інноваційним); створенні привабливості з точки зору дохідності інвестиційного ризику; якісних змінах стану підприємства внаслідок реалізації уміння знаходити нові рішення, ідеї; реакція протидії підприємства загрозам, факторам.

Представлена у науковій літературі розмаїтість поглядів підтверджує, що інноваційний розвиток є складним, багатогранним явищем. Його слід розглядати в контексті здатності суб'єкта господарювання адаптуватися до змін у динамічному бізнес-середовищі, швидко реагувати на еволюцію споживчих потреб, запити ринку та вимоги стейкхолдерів. Таким чином, інноваційний розвиток доцільно інтерпретувати як процес реалізації потенціалу підприємства до багатовекторного економічного зростання через системне впровадження нововведень, спрямованих на досягнення сталих конкурентних переваг, зміцнення ринкових позицій, мінімізацію ризиків функціонування та забезпечення інтегрованих цілей соціального, екологічного та економічного розвитку.

Забезпечення динамічного розвитку підприємств, зміцнення їх конкурентних позицій потребує значних фінансових вкладень та витрат, котрі в сукупності являють систему фінансового забезпечення інноваційної діяльності. В економічній літературі досі немає єдиного підходу щодо визначення поняття «фінансового забезпечення», якому присвячено чимало наукових праць. Думки вчених розходяться при визначенні елементів і форм фінансового забезпечення. В таблиці 1.1 представлено визначення поняття фінансового забезпечення, які зустрічаються в сучасній економічній літературі та по-різному розглядаються науковцями.

Таблиця 1.1 – Фінансове забезпечення як економічна категорія

Автори	Фінансове забезпечення – це
І. Конєва, О. Гаврильченко	«цілісний процес щодо забезпечення підприємства достатнім обсягом фінансових ресурсів, головною функцією якого є формування, нагромадження та використання фінансових ресурсів підприємства для вирішення окремих завдань фінансової політики зазначеного підприємства» [18]
В. Ільчук, Т. Шпомер	«система цілеспрямованих і взаємопов'язаних процесів на етапах пошуку, залучення та використання фінансових ресурсів, які реалізуються окремими суб'єктами фінансових відносин відповідно до визначених потреб у обсягах фінансування певного рівня відтворення матеріально-технічної бази виробництва з метою отримання фінансового чи будь-якого іншого ефекту» [14]
І. Єпіфанова	«поняття, яке розглядають як у вузькому, так і в широкому розумінні. У вузькому розумінні під фінансовим забезпеченням розуміють систему фінансування, яка може здійснюватися через різні форми та методи. У широкому розумінні під фінансовим забезпеченням розуміють систему фінансових відносин, які реалізуються через сукупність законодавчо закріплених форм і методів створення, мобілізації та використання фондів фінансових ресурсів як на рівні підприємства, так і на рівні країни» [10]
Т. Захарченко	«система фінансових відносин підприємства щодо формування необхідного обсягу фінансових ресурсів, за якого підприємство залишатиметься фінансово стійким та отримуватиме необхідний рівень прибутку» [11]
О. Яцух	«система організації та здійснення фінансових відносин, спрямованих на формування ефективного механізму залучення у діяльність підприємств фінансових ресурсів і їх використання з метою отримання максимального прибутку та виконання фінансово-економічних і соціальних функцій як суб'єкта господарювання в системі суспільно-економічних відносин країни та світу» [41]
Є. Нікітченко	«система організації фінансових відносин, що охоплює відповідні форми, методи та інструменти їх впровадження під час формування та використання фінансових ресурсів із метою створення умов для ефективного здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємствами з метою виконання відповідних завдань, які визначені стратегіями розвитку суб'єктів господарювання» [23]
О. Стефанишин	«сукупність організаційно-практичних, економічних заходів із приводу пошуку, залучення й ефективного використання всіх видів і форм фінансових ресурсів, що задовольняють процес розширеного відтворення на підприємствах із метою створення надійних умов функціонування та розвитку суб'єкта господарювання» [33]

Джерело: узагальнено на основі [10, 11, 14, 18, 23, 33, 41]

Проведений аналіз поняття «фінансове забезпечення», що ґрунтувався на вивченні широкого кола першоджерел, дозволив виокремити низку ключових характеристик і підходів до його трактування. Насамперед, фінансове забезпечення охоплює процес мобілізації фінансових ресурсів, спрямованих на задоволення потреб підприємства у капіталі для забезпечення його безперебійного функціонування та розвитку. Це включає не лише надання грошових коштів, а й покриття поточних та інвестиційних витрат за рахунок внутрішніх і зовнішніх фінансових джерел.

Фінансове забезпечення розглядається як комплекс економічних відносин, пов'язаних із пошуком, залученням, розподілом і ефективним використанням фінансових ресурсів. У цьому контексті важливу роль відіграють організаційно-управлінські механізми, які забезпечують системність і раціональність у формуванні та витрачанні ресурсів.

Також під цим поняттям мається на увазі сукупність методів, важелів і фінансових інструментів, за допомогою яких створюються й використовуються фінансові ресурси. Усі ці елементи разом формують цілісну систему, спрямовану на досягнення стабільного та ефективного функціонування підприємства в умовах динамічного ринкового середовища.

В економічній літературі існують різні погляди щодо економічної сутності фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

Чимало дослідників ототожнюють поняття фінансування та фінансового забезпечення, трактуючи їх як єдність двох взаємопов'язаних процесів – раціонального формування фінансових ресурсів для підтримки інноваційного розвитку та їх ефективного використання. Зокрема О. Москаль визначає фінансове забезпечення інноваційного розвитку як сукупність економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, залучення та ефективного використання фінансових ресурсів й організаційно-управлінських принципів, методів і форм їх впливу на соціально-економічну життєдіяльність [21].

На думку О. Колодізева [17], існує п'ять основних науково-методичних підходів до трактування сутності поняття «фінансове забезпечення». Серед них,

автор виокремлює ресурсний, витратний, структурний, функціональний і комплексний підходи. Найбільш широким серед них є комплексний підхід, у межах якого фінансове забезпечення інноваційної діяльності розглядається як багатогранна система економічних відносин. Ці відносини виникають у процесі пошуку, залучення та ефективного використання фінансових ресурсів, а також охоплюють організаційно-управлінські принципи, методи і форми, які забезпечують вплив фінансових ресурсів на стимулювання інноваційного розвитку як підприємств, так і національної економіки.

У свою чергу, І. Сокирська [32] аналізує фінансове забезпечення з позицій неперервності економічних процесів відтворення. Вона наголошує на важливості використання як власних, так і залучених фінансових ресурсів, необхідних для підтримання стабільної інноваційної діяльності підприємства. Особливу увагу авторка приділяє структурним елементам механізму фінансового забезпечення, серед яких виділяє формування структури капіталу, розробку фінансових планів і бюджетів, а також управління грошовими потоками з метою досягнення їх збалансованості. Такий підхід акцентує увагу на інтеграції стратегічного та оперативного управління фінансами з урахуванням потреб довгострокового інноваційного розвитку підприємства.

Водночас ми поділяємо позицію тих науковців, які наголошують на необхідності чіткого розмежування цих понять. Зокрема, К. Ільїна [13, с. 6] вважає недоречним ототожнення фінансового забезпечення інноваційної діяльності, що передбачає створення ресурсної бази, тоді як фінансування, стосується розподілу вже накопичених коштів. Стабільне формування фінансових ресурсів для потреб інновацій залежить від доступності та достатності джерел фінансування. Відтак, для стимулювання інноваційних процесів слід розвивати ефективну систему фінансового забезпечення інноваційного розвитку. Аналогічної думки дотримується й Н. Зінько [12, с. 7], який визначає фінансове забезпечення як пошук і вибір джерел фінансових ресурсів, тоді як фінансування – це процес їх подальшого використання.

О. Юркевич [40, с. 7] визначає фінансове забезпечення інноваційної

діяльності як сукупність взаємопов'язаних елементів (суб'єктів, об'єктів, джерел і методів фінансування інноваційної діяльності), спрямовану на стимулювання фінансування інноваційної діяльності, здійснення якої потребує значної концентрації фінансових ресурсів для отримання певного економічного ефекту.

I. Спіфанова під фінансовим забезпеченням інноваційної діяльності підприємств розуміє «сукупність економічних відносин, що виникають між суб'єктами інноваційної діяльності з приводу пошуку, залучення та ефективного використання фінансових ресурсів з метою отримання економічного ефекту із використанням організаційно-управлінських принципів, методів і форм впливу цих ресурсів на інноваційну діяльність» [9, с. 32].

Одним із найбільш поширених підходів є трактування фінансового забезпечення інноваційного розвитку як сукупності методів і важелів впливу, що спрямовані на підтримку інноваційних процесів і реалізуються через відповідну систему фінансування [3, с. 22]. Згідно з таким підходом, ключовими елементами фінансового забезпечення інноваційного розвитку виступають: методи та форми фінансування, механізми впливу на інноваційні процеси, джерела надходження фінансових ресурсів, а також інструменти моніторингу й контролю за ефективністю використання цих ресурсів.

У різноманітних наукових підходах до визначення сутності фінансового забезпечення інноваційного розвитку можна виокремити кілька ключових ознак, що відображають багатогранність цього поняття (рисунок 1.1). По-перше, фінансове забезпечення розглядається як узагальнюючий метод або функція інвестування, яка реалізується через різноманітні фінансові інструменти та форми. По-друге, воно охоплює сукупність економічних відносин, що виникають у процесі пошуку, залучення, розподілу та ефективного використання фінансових ресурсів, необхідних для стимулювання інноваційної діяльності. По-третє, фінансове забезпечення виступає як організаційно-економічний процес, що передбачає впорядкування механізмів фінансування на основі відповідної системи управління фінансовими потоками. Четвертим важливим аспектом є забезпечення покриття витрат, пов'язаних із впровадженням інновацій, за

рахунок наявних або потенційно доступних фінансових ресурсів. І нарешті, фінансове забезпечення виступає засобом реалізації неперервного характеру відтворювальних процесів, забезпечуючи стабільне функціонування і розвиток підприємства за допомогою як власних, так і залучених фінансових джерел.

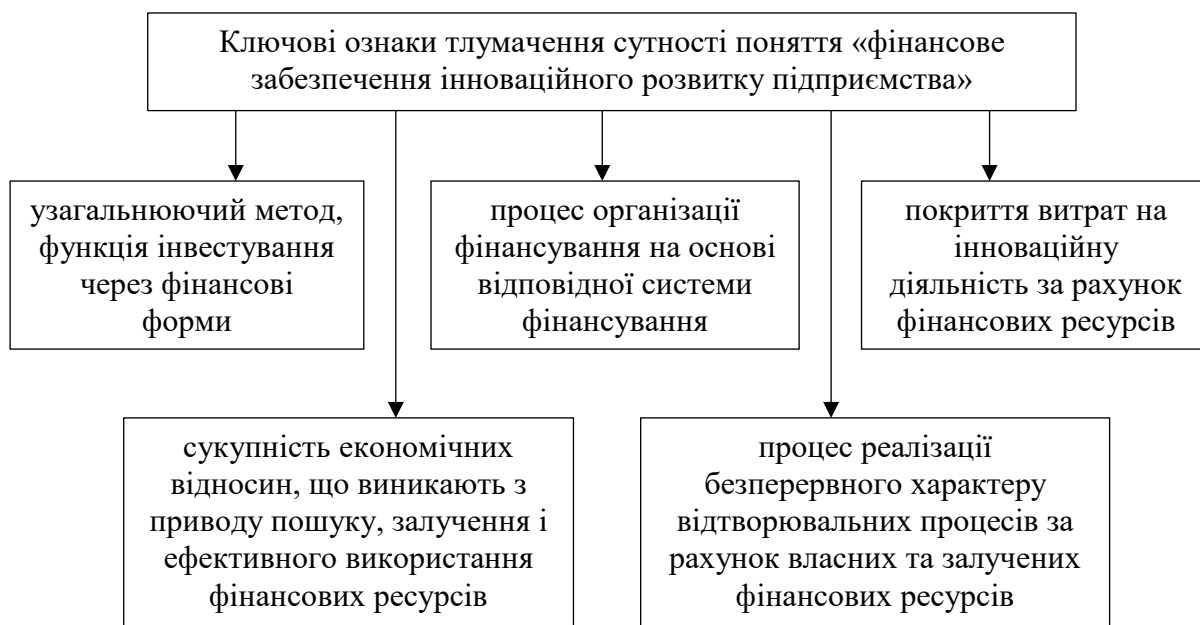

Рисунок 1.1 – Ключові ознаки тлумачення сутності поняття «фінансове забезпечення інноваційного розвитку підприємства»

Джерело: узагальнено автором на основі [3, 9, 12, 13, 40]

Отже, інноваційний розвиток підприємства виступає ключовою складовою його довгострокової конкурентоспроможності, забезпечуючи адаптацію до змін ринкового середовища, підвищення продуктивності та створення доданої вартості. Економічна сутність інноваційного розвитку полягає в цілеспрямованому впровадженні новітніх технологій, продуктів і управлінських рішень, що формують якісно нові умови функціонування підприємства.

Фінансове забезпечення, у свою чергу, виступає системою економічних відносин, інструментів, методів і організаційних заходів, спрямованих на формування, розподіл і ефективне використання фінансових ресурсів. Його мета — задоволення потреб підприємства у капіталі для здійснення безперервного

виробничого процесу та стратегічного розвитку.

Фінансове забезпечення інноваційного розвитку підприємства є специфічною формою фінансового забезпечення, яка охоплює не лише пошук та акумуляцію ресурсів, але й створення умов для реалізації інноваційного потенціалу. Це комплексна система, яка включає різноманітні джерела фінансування, механізми бюджетування, контроль за витратами, а також важелі впливу на ефективність інноваційних процесів. Успішне функціонування цієї системи є запорукою результативного впровадження інновацій та підвищення економічної стійкості підприємства в умовах ринкової нестабільності та зростаючої конкуренції.

1.2 Форми, принципи та джерела фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства

Головним фактором інноваційного розвитку підприємства є його фінансове забезпечення, що характеризується фінансовою стійкістю, рівнем прибутковості, а також показниками ефективності інноваційних проєктів. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємства складається з комплексу методів та важелів впливу на інноваційну діяльність, який реалізується в різних формах через відповідну систему фінансування [30, с. 134].

Система фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства подана на рисунку 1.2, яка охоплює три взаємопов'язані складові: способи фінансування, форми фінансування та джерела фінансування. Наведені складові відображають головні аспекти організації процесу фінансування інноваційної діяльності на підприємствах, які необхідно враховувати під час здійснення даного виду діяльності. Кожний з наведених компонент складових фінансового забезпечення інноваційної діяльності може бути застосована залежно від цілей та умов інвестування, обсягів необхідних ресурсів та форм відтворення об'єктів

вкладення капіталу.

Рисунок 1.2 – Система фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства

Джерело: узагальнено автором на основі [11, 30, 37, 39]

Базовим рівнем системи фінансування інноваційного розвитку підприємства, що визначає джерела походження фінансових ресурсів є способи фінансування, які поділяються на внутрішні та зовнішні.

Внутрішнє фінансування передбачає використання фінансових ресурсів, які генерує саме підприємство. Це можуть бути прибутки, амортизаційні відрахування, виручка від продажу майна тощо. Такий спосіб знижує залежність від зовнішніх кредиторів, але може обмежувати масштаб інноваційної активності через обмеженість ресурсів.

Зовнішнє фінансування включає залучення коштів із зовнішніх джерел – від державних чи приватних інвесторів, банківських установ, венчурних фондів або інших організацій. Це дозволяє розширити інноваційні проекти, однак пов'язане з додатковими ризиками й зобов'язаннями [30, с. 134].

Залежно від форми надання, фінансове забезпечення інноваційного розвитку підприємства може здійснюватися у різних формах.

Венчурне інвестування – є важливою формою фінансування інноваційного розвитку, що спрямоване на стимулювання інноваційних процесів та фінансування стартапів або інноваційних проектів на початкових стадіях з високим ризиком і потенційно високим прибутком. Венчурне фінансування виконує функцію авансування витрат, пов'язаних із реалізацією інноваційних замовлень. Інвестори, які беруть участь у фінансуванні таких проектів, фактично виступають замовниками потенційних нововведень. У разі успіху інновації вони стають співвласниками новоствореного підприємства (фонду). Венчурний фонд – це закритий, недиверсифікований інститут спільного інвестування, який проводить виключно приватне розміщення власних цінних паперів. Його активи більш ніж наполовину складаються з корпоративних прав та цінних паперів, що не перебувають в обігу на фондовій біржі або в торговельно-інформаційних системах [39]. Основна особливість венчурних інвестицій полягає в тому, що дохід від них формується та зростає в процесі впровадження інновацій і подальшої капіталізації інвестованих проектів. Однак залучення венчурного капіталу можливе лише за умов існування прозорого та ефективного вторинного

фондового ринку, який гарантує повернення вкладених інвестицій. Венчурний капітал передбачає інвестування коштів у нові підприємницькі ініціативи за умови участі інвестора в майбутньому прибутку. Наразі в Україні венчурний капітал здебільшого не орієнтований на фінансування інноваційних проєктів. Це зумовлено тим, що традиційні галузі економіки пропонують відносно високу дохідність за короткі строки інвестування та з невисоким рівнем ризику.

Інвестиційний кластер – об'єднання декількох суб'єктів (підприємств, інвесторів, наукових установ), які спільно фінансують інноваційні проєкти, часто на регіональному рівні, що дає можливість використання значної суми акумульованих грошових коштів на реалізацію великих інноваційних проєктів. Інвестиційні кластери виступають потужним джерелом інвестицій для реалізації великих інноваційних проєктів.

Державно-приватне партнерство, передбачає спільне фінансування інноваційних програм і проєктів за кошти держави і приватних інвесторів, залучення іноземного капіталу, створення спільних підприємств і франчайзингових організацій;

Спільне фінансування – участь дрібних інвесторів у фінансуванні одного проєкту, де держава і бізнес спільно реалізують інноваційні ініціативи, що виступає потужним резервом фінансування інноваційних проєктів.

Однією з провідних форм оновлення та модернізації основного капіталу став лізинговий кредит. Цей фінансовий інструмент, відображає договірні відносини між незалежними юридичними особами щодо оренди виробничих засобів або фінансування придбання рухомого й нерухомого майна на певний період. Фактично лізинг є особливим видом кредитування, який надається не у грошовій, а у майновій формі, з поетапним погашенням вартості об'єкта лізингу. Залежно від тривалості використання майна або строку його амортизації розрізняють оперативний і фінансовий лізинг. Оперативний лізинг передбачає користування об'єктом оренди протягом періоду, коротшого за строк повної амортизації цього майна, і включає кілька варіантів організації таких відносин. Натомість фінансовий лізинг дозволяє орендарю поступово виплачувати повну

вартість об'єкта, що фактично відповідає його амортизаційній вартості протягом визначеного періоду. Ця форма фінансування створює можливість для підприємств придбати необхідне обладнання або інші основні засоби без залучення значного обсягу власних коштів, які натомість можуть бути використані для додаткових інвестицій у виробництво чи інші інноваційні цілі.

Одним із найефективніших механізмів залучення довгострокових інвестицій, особливо на початкових етапах реалізації проєктів з тривалим терміном окупності, є залучення коштів від великої кількості дрібних інвесторів (пайовиків). Пайове фінансування дозволяє забезпечити стабільне фінансове підґрунтя для впровадження масштабних інновацій, коли інші джерела фінансування є обмеженими або недоступними. Найбільш прийнятною формою реалізації цього механізму є випуск корпоративних цінних паперів – зокрема, звичайних (простих) або привілейованих акцій. Їх розміщення відбувається через організовані ринки капіталу, такі як фондові біржі, або за допомогою позабіржових торговельних платформ. Це дозволяє компанії залучити необхідні кошти, водночас надаючи інвесторам (пайовикам) можливість брати участь у розвитку підприємства, отримувати дивіденди або дохід від зростання вартості акцій. Такий підхід сприяє формуванню широкої інвестиційної бази, підвищенню рівня капіталізації компанії та зміцненню її ринкових позицій. У довгостроковій перспективі це також покращує імідж підприємства серед інвесторів і створює умови для подальшого залучення інвестицій на вигідніших умовах [37, с. 100].

Проєктне фінансування являє собою специфічну форму залучення позикових ресурсів, яка ґрунтується на частково беззаставному механізмі взаємодії між позичальником і кредитором. Основною відмінністю цього підходу є те, що повернення кредитних коштів здійснюється не за рахунок загального майна позичальника, а виключно за рахунок грошових потоків, сформованих у результаті реалізації самого інвестиційного проєкту. Таким чином, фінансова відповідальність прив'язується безпосередньо до успішності та рентабельності проєкту. Такий механізм дозволяє мінімізувати ризики для

основного бізнесу позичальника і є надзвичайно актуальним для підтримки інноваційної діяльності, яка часто супроводжується високим рівнем невизначеності. Джерела фінансування в межах проєктного фінансування можуть мати різні форми – від кредитів і позик до залучення коштів через спеціалізовані інвестиційні фонди чи партнерські програми. Проєктне фінансування особливо добре підходить для формування цільових фінансових ресурсів, спрямованих на реалізацію інноваційних ініціатив. Воно дозволяє акумулювати значні обсяги капіталу без необхідності надання додаткових активів у заставу, зосереджуючи увагу на життєздатності самого проєкту як джерела повернення інвестицій [39].

У міру розвитку ринкової економіки зростає залучення позикового капіталу для фінансування інноваційних проєктів, оскільки кредитні ресурси дають змогу оперативніше підвищити продуктивність і ефективність виробництва. Проте в Україні частка інноваційної діяльності, яка фінансується за рахунок банківських кредитів, залишається незначною. Це пояснюється обережною політикою банківських установ, які, оцінюючи ризики, надають перевагу традиційним видам кредитування з передбачуваним рівнем прибутковості. Крім того, самі підприємства не надто активно звертаються до банківського кредитування. Це зумовлено низкою факторів, серед яких: складність процедури отримання кредиту, високі відсоткові ставки, необхідність надання заставного майна, а також постійне зростання вартості кредитних ресурсів. Додатковими обмеженнями у доступі до фінансових ресурсів стали наслідки глобальної фінансової кризи, макроекономічна нестабільність, спричинена пандемією COVID-19, а також вплив повномасштабної війни, яка посилила невизначеність і знизила інвестиційну привабливість банківського кредитування для інноваційного сектора.

Державне фінансування є важливим інструментом стимулювання інноваційної діяльності, що реалізується через різні форми фінансової підтримки, серед яких особливе місце посідають гранти та субсидії. Це неповоротна фінансова допомога, що надається державою безпосередньо

підприємствам або організаціям, які впроваджують проекти, що відповідають пріоритетам національної інноваційної політики. Такі кошти, як правило, не потребують повернення й не супроводжуються нарахуванням відсотків, що робить їх особливо привабливими для бізнесу. Ще однією формою державного фінансування є пільгові кредити – це позики, що надаються на вигідних умовах, зокрема за зниженими або навіть нульовими процентними ставками, а також з можливими відтермінуваннями погашення основної суми боргу. Такий підхід знижує вартість залученого капіталу та полегшує доступ до фінансових ресурсів, особливо для малих і середніх підприємств. Загалом, державне фінансування сприяє мінімізації фінансових зобов'язань підприємства, скороченню терміну окупності інвестицій, оптимізації грошових потоків і зниженню ризиків, пов'язаних з реалізацією інноваційних проектів. Завдяки цьому зростає зацікавленість бізнесу у впровадженні нових технологій, а інноваційна активність в економіці отримує додатковий імпульс для розвитку.

Самофінансування є одним із ключових способів забезпечення інноваційної діяльності підприємства, який передбачає використання власних фінансових ресурсів господарюючими суб'єктами без залучення зовнішніх джерел. Такий підхід дозволяє зберігати фінансову незалежність, уникати боргових зобов'язань і забезпечувати гнучкість у прийнятті управлінських рішень. Основу фінансування в межах цього механізму становлять власні кошти підприємства, до яких належать кілька важливих джерел. Насамперед, це прибуток, який може бути частково або повністю реінвестований у розвиток, зокрема в інноваційні проекти. Додатковими джерелами виступають доходи майбутніх періодів, резервний фонд, створений для покриття непередбачених витрат, статутний капітал, сформований при заснуванні підприємства, а також амортизаційні відрахування, які призначені для оновлення основних засобів [11, с. 201]. До інструментів самофінансування також належить емісія акцій та їх продаж, зокрема серед існуючих або нових акціонерів, що дозволяє залучити додаткові кошти без отримання кредитів. Акціонерне фінансування є особливо важливим для компаній, що функціонують у публічному секторі або прагнуть

розширити інвестиційний потенціал за рахунок капіталу власників. Загалом, самофінансування є надійною основою для довгострокового розвитку підприємства, оскільки дозволяє формувати сталі внутрішні джерела для фінансування інновацій, водночас знижуючи залежність від зовнішніх економічних чинників.

Іноземне фінансування являє собою залучення капіталу з-за кордону у формі інвестицій, які надходять від міжнародних донорських організацій, фінансових інституцій, іноземних урядів або приватних партнерів. Таке фінансування може реалізовуватися у вигляді прямих іноземних інвестицій, грантів, кредитів, участі в міжнародних інноваційних програмах чи співфінансування проєктів. Однією з головних переваг іноземного фінансування є можливість отримати доступ до значних ресурсів, сучасних технологій, міжнародного досвіду управління та нових ринків збуту. У контексті інноваційного розвитку, воно дає змогу підтримати високотехнологічні проєкти, які не завжди можуть бути реалізовані виключно за рахунок внутрішніх джерел. Однак ефективне залучення іноземного капіталу потребує стабільного інвестиційного клімату, прозорих правил ведення бізнесу, гарантій захисту прав інвесторів і налагодженої співпраці на міждержавному рівні. За сприятливих умов іноземне фінансування може стати потужним чинником прискорення модернізації економіки та інтеграції українських підприємств у глобальні інноваційні ланцюги [25, с. 110].

Кошти позабюджетних фондів становлять окремий вид фінансування, який реалізується через спеціалізовані державні або недержавні цільові фонди, створені для підтримки розвитку окремих секторів економіки або інноваційної діяльності. Такі фонди формуються поза межами державного бюджету і мають на меті акумулювання фінансових ресурсів для цільового спрямування на реалізацію стратегічно важливих програм. Ці кошти можуть надаватися у формі грантів, дотацій, субсидій, пільгових кредитів або інвестицій, і часто використовуються для стимулювання наукових досліджень, технологічного оновлення, екологічних проєктів, розвитку малого й середнього бізнесу, а також

впровадження інновацій у виробництві. Фінансування через позабюджетні фонди дозволяє більш гнучко та оперативно реагувати на потреби економіки, забезпечуючи при цьому адресну підтримку підприємствам, які реалізують інноваційні проекти. У свою чергу, це сприяє активізації інноваційного середовища, зменшенню інвестиційних ризиків і підвищенню загальної конкурентоспроможності економіки.

Досить часто, з метою максимізації прибутку та забезпечення оптимального співвідношення підприємствами одночасно використовуються різні форми фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

Процедури залучення фінансових ресурсів, а також відповідні інвестиційні моделі, безпосередньо залежать від типу джерел фінансування, які використовуються для реалізації інноваційних проектів. Зокрема, організація фінансового забезпечення може ґрунтуватися на власних коштах підприємства, позиковому капіталі або залучених інвестиціях з інших джерел. Кожен із цих підходів має свої особливості, ризики недоліки використання та потенційні переваги, які представлено в таблиці 1.2.

Фінансове забезпечення інноваційного розвитку підприємства ґрунтується на низці ключових принципів, які формують стратегічну й організаційну основу функціонування цієї системи [7, 11, 30, 39]:

- інтеграція науки, освіти та практики – тісний зв'язок між науковими дослідженнями, освітніми процесами та їх практичною реалізацією є необхідною умовою для формування інноваційного суспільства нового типу;

- збалансованість досліджень – гармонійне поєднання фундаментальних і прикладних наукових досліджень сприяє розвитку як теоретичних, так і практичних інновацій;

- комплексний підхід – усі аспекти фінансового забезпечення розглядаються в контексті ширшої системи, що включає науково-технічну, економічну, правову та інституційну складові;

- плановість та ефективність – інноваційна діяльність повинна бути чітко спланованою, економічно обґрунтованою та спрямованою на досягнення

конкретних результатів, які можуть бути впроваджені у виробництво;

Таблиця 1.2 – Характеристика джерел фінансування інноваційного розвитку підприємства [39]

Види джерел фінансування	Форми залучення джерел	Переваги використання	Застереження у використанні
Власні засоби	Нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування, власний капітал, внутрішні активи, виручка від реалізації окремих видів майна та інші	– без додаткових витрат на сплату відсотків; – забезпечення більшої фінансової стабільності підприємства, підвищення його довгострокової платоспроможності та зміцнення здатності протистояти ризику банкрутства; – підвищення потенціалу для зростання прибутковості на вкладений капітал.	– недостатність обсягу власних грошових коштів обмежує можливість фінансування інновацій; – нестача власних коштів гальмує інноваційну активність підприємств; – відсутність належного фінансування інновацій знижує темпи інноваційного розвитку.
Позикові засоби	Довготермінові кредити фінансово-кредитних установ, лізинг, форфейтинг, франчайзинг	– можливість залучення фінансових ресурсів в обсягах, достатніх для фінансування інновацій; – нарощування фінансового потенціалу підприємств за умов активізації діяльності; – формування стартових умов інноваційного розвитку виробництва; – прискорення темпів інноваційного оновлення основних засобів без значних одноразових витрат.	– зниження прибутковості у зв'язку з необхідністю сплати відсотків; – зниження фінансової стійкості підприємств; – жорсткі умови надання кредитів; – зниження фінансових результатів реалізації інноваційних проєктів; – проблеми забезпечення гарантій або застави, необхідних для кредитування
Залучені засоби	Емісія акцій, грошові кошти державного чи місцевого бюджетів, вітчизняні та іноземні інвестиції, гранти, міжнародні програми	– залучення та акумулювання значних фінансових ресурсів шляхом емісії та розміщення акцій; – можливість управління структурою фінансових ресурсів.	– емісія акцій, їх розміщення є складним і довготривалим процесом, який потребує висококваліфікованих кадрів і ресурсного забезпечення; – додаткова емісія акцій може призвести до розпорошення пакета акцій та зміни власника.

– адресність фінансових ресурсів – забезпечення інноваційного розвитку має бути орієнтованим на фактичні потреби економіки у фінансових ресурсах, які сприяють підвищенню її конкурентоспроможності;

– оцінка фінансового потенціалу — необхідне чітке розуміння фінансових можливостей, які можуть бути спрямовані на стабільний інноваційний розвиток економіки;

– моніторинг загроз – постійний аналіз внутрішніх і зовнішніх чинників ризику в умовах глобальної фінансової нестабільності є основою для адаптації фінансової політики;

– оперативність і гнучкість – система повинна вчасно реагувати на нові виклики та загрози, використовуючи доступні ресурси для запобігання дестабілізаційним процесам;

– інформаційна підтримка – ефективне використання сучасних цифрових технологій та інноваційного програмного забезпечення є запорукою якісного управління фінансовими потоками;

– неперервність удосконалення – постійне оновлення та вдосконалення механізмів фінансового забезпечення на всіх рівнях економіки має забезпечувати відповідність встановленим стратегічним орієнтирам розвитку.

Ці принципи формують основу для побудови ефективної та адаптивної системи фінансового забезпечення, здатної підтримувати інноваційний розвиток в умовах як стабільного, так і кризового середовища.

Таким чином, система фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства є складною та багаторівневою структурою, що поєднує різні джерела, форми та способи мобілізації фінансових ресурсів з метою забезпечення стабільного, динамічного та конкурентоспроможного розвитку підприємства через інновації.

2 Аналітико-практичні аспекти фінансування інноваційного розвитку підприємства

2.1 Сучасний стан фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств в Україні та фінансово-господарської діяльності ТОВ «Нова Пошта» в 2022-2024 роках

В умовах глибоких структурних трансформацій в економіці України та з урахуванням нагальної потреби в технологічній модернізації, надзвичайно важливо забезпечити ширший доступ підприємств до фінансових ресурсів. Це стане каталізатором прискорення інноваційної діяльності та дозволить підвищити ефективність виробничих процесів, сприяючи розвитку конкурентоспроможного та сучасного промислового сектору.

Однак сьогоденний стан фінансування інноваційної діяльності в Україні залишається проблематичним. Існує низка системних бар'єрів, що стримують розвиток науково-технологічного потенціалу підприємств. До ключових проблем належать: хронічна нестача державного фінансування інновацій, обмежений доступ до довгострокових та пільгових кредитних ресурсів, слабкий розвиток венчурного капіталу, а також недостатній рівень залучення прямих іноземних інвестицій у високотехнологічні галузі [2].

Ситуацію суттєво ускладнюють наслідки повномасштабної війни, що призвели до зростання макроекономічних ризиків, нестабільності на фінансових ринках та зниження інвестиційної привабливості інноваційних проєктів. Усе це створює серйозні загрози для сталого розвитку високотехнологічних секторів економіки та гальмує процес модернізації вітчизняного промислового виробництва. Виходом із цієї ситуації може стати активна інтеграція України у глобальні фінансові ринки, що відкриє доступ до новітніх технологій та зовнішніх джерел фінансування інновацій. Паралельно з цим необхідним є

формування сучасної та ефективної фінансової інфраструктури, здатної підтримувати інноваційно орієнтовані підприємства. Такий підхід не лише стимулюватиме інноваційні процеси, а й сприятиме довгостроковому зміцненню економічного потенціалу країни в умовах зростаючих викликів.

В зв'язку з воєнним станом органи державної статистики затримують оприлюднення статистичної інформації по діяльності підприємств. Тому, за даними Державної служби статистики України [22], проведемо аналіз фінансування інноваційного розвитку підприємств за 2020-2023 роки.

В таблиці 2.1 відображено дані щодо кількості підприємств, що впроваджували інновації (продукцію та/або інноваційні процеси) за 2020-2023 роки.

Таблиця 2.1 – Кількість підприємств, що впроваджували інновації (продукцію та/або інноваційні процеси) за 2020-2023 роки

Роки	Кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації (продукцію та/або інноваційні процеси), од.	Частка у загальній кількості промислових підприємств, %	З них, од.		
			впроваджували нову або значно вдосконалену продукцію (товари, послуги)		впроваджували нові інноваційні процеси
			нову для ринку, на якому працює підприємство	нову лише для підприємства	
2020	718	14,9	149	489	647
2021	255	5,4	62	221	212
2022	254	6,3	67	225	193
2023	257	6,5	61	217	164

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України [22]

Аналізуючи дані таблиці щодо кількості підприємств, які впроваджували інновації у 2020–2023 роках, можна зробити кілька важливих висновків про динаміку інноваційної активності в Україні.

У 2020 році спостерігалася найвища активність: 718 промислових підприємств (14,9% від загальної кількості) впроваджували інновації. З них 647

підприємств запровадили нові інноваційні процеси, а 489 – нову або значно вдосконалену продукцію. Особливо показовим є те, що 149 підприємств представили продукцію, нову для ринку, тобто справді новаторські розробки.

Починаючи з 2021 року, ситуація різко погіршилася. У 2021 році кількість інноваційно активних підприємств зменшилася майже втричі – до 255 (5,4%), а кількість тих, хто впроваджував нові процеси, знизилась до 212. Зменшення стосується також підприємств, які розробили продукцію нову для ринку – лише 62 підприємства, що вчетверо менше порівняно з 2020 роком.

У 2022–2023 роках динаміка стабілізувалась на низькому рівні. У 2022 році 254 підприємства (6,3%) займалися інноваційною діяльністю, у 2023 році – 257 (6,5%). Водночас, продовжилося поступове скорочення кількості підприємств, які впроваджували нові інноваційні процеси – з 193 у 2022 році до 164 у 2023 році. Кількість підприємств, що впроваджували продукцію нову для ринку, залишалася на рівні близько 60 одиниць.

Ці дані свідчать про загальне зниження інноваційної активності у промисловому секторі після 2020 року. Це, ймовірно, пов'язано з економічною нестабільністю, викликаною пандемією COVID-19, а згодом – з початком повномасштабної війни в Україні, що значно ускладнило фінансування, планування та реалізацію інновацій. Також можна відзначити, що частка підприємств, які розробляють продукцію нову лише для себе, стабільно перевищує кількість тих, хто створює нову для ринку, що свідчить про обмеженість проривних інновацій.

Отже, ситуація вимагає посиленої державної підтримки, зокрема через фінансові стимули, розширення доступу до кредитів та інвестицій, а також через розвиток інноваційної інфраструктури.

Розглянемо фінансування інноваційної діяльності підприємств в Україні за 2020–2023 роки, яке відзначається суттєвими змінами, зумовленими як макроекономічними факторами, так і трансформацією державної політики у сфері інновацій. В таблиці 2.2 представлено витрати на інновації підприємств за джерелами фінансування в Україні.

Таблиця 2.2 – Витрати на інновації підприємств за джерелами фінансування в Україні за 2000–2023 роки

Показник	Роки			
	2020	2021	2022	2023
Витрати на інновації (тис. грн), у тому числі за рахунок:	14406887,0	10171650,0	7640459,9	6989180,0
власних коштів підприємств				
– у тис. грн	12297861,0	8114664,2	6028144,2	5713271,7
– у % до загального обсягу витрат на інновації	85,4	79,8	78,9	81,7
коштів державного бюджету				
– у тис. грн	279540,0	к/с	258042,0	к/с
– у % до загального обсягу витрат на інновації	1,9	к/с	3,4	к/с
коштів інвесторів-нерезидентів				
– у тис. грн	125328,0	к/с	31688,9	к/с
– у % до загального обсягу витрат на інновації	0,9	к/с	0,4	к/с
коштів інших джерел				
– у тис. грн	1704158,0	к/с	1322584,8	к/с
– у % до загального обсягу витрат на інновації	11,8	к/с	17,3	к/с

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України [22]

Аналізуючи дані таблиці щодо витрат на інновації підприємств України за 2020–2023 роки, можна простежити чітку тенденцію до зниження обсягів фінансування інноваційної діяльності, що свідчить про погіршення інноваційного клімату в країні.

У 2020 році загальний обсяг витрат на інновації становив близько 14406887,0 тис. грн, що було найвищим показником за аналізований період. Проте вже у 2021 році витрати скоротилися на понад 13389722 тис. грн – до 10171650,0 тис. грн, а у 2022–2023 роках зниження продовжилося: відповідно до 7640459,9 тис. грн та 6989180,0 тис. грн. Така динаміка вказує на суттєве скорочення інвестицій у сферу інновацій, що є негативним фактором для технологічного оновлення економіки.

Основним джерелом фінансування залишаються власні кошти підприємств, частка яких у структурі витрат протягом аналізованого періоду, перевищує 78%. У 2020 році їх частка становила 85,4%, у 2021 – 79,8%, у 2022 –

78,9%, а у 2023 – зросла до 81,7%. Це свідчить про те, що підприємства переважно самостійно фінансують інноваційні проекти, практично не отримуючи зовнішньої підтримки.

Фінансування з державного бюджету було відносно незначним і нерегулярним. У 2020 році з бюджету було виділено 279540,0 тис. грн (1,9% загального обсягу), у 2022 – 258042,0 тис. грн (3,4%). За інші роки дані не оприлюднюються з метою виконання вимог Закону України «Про офіційну статистику» щодо забезпечення гарантій органів державної статистики щодо статистичної конфіденційності. Аналогічна ситуація спостерігається з фінансуванням з боку іноземних інвесторів: у 2020 році – 1704158,0 тис. грн (0,9%), а у 2022 – лише 1322584,8 тис. грн (0,4%). Витрати з інших джерел (наприклад, венчурний капітал, гранти тощо) становили від 11,8% у 2020 році до 17,3% у 2022 році, що вказує на деяке зростання ролі альтернативних джерел фінансування, однак без суттєвого впливу на загальну картину.

Загалом, структура фінансування інноваційної діяльності в Україні залишається вкрай незбалансованим – з переважанням власних коштів підприємств і мінімальною участю держави та іноземного капіталу. Така ситуація гальмує розвиток високотехнологічного сектору та потребує термінових змін у політиці підтримки інновацій – як через розширення бюджетного фінансування, так і шляхом стимулювання залучення приватних і зовнішніх інвестицій.

В умовах воєнного стану інноваційна діяльність підприємств в Україні зазнала змін у напрямку забезпечення обороноздатності та адаптації економіки до нових викликів. Особливістю сучасних реалій є інтеграція інновацій у державну стратегію, орієнтовану на стимулювання науково-технічного прогресу в критично важливих секторах, зокрема в ракетобудуванні, розробці безпілотних авіаційних та водних систем, виробництві боєприпасів тощо. Така орієнтація інноваційного процесу потребує синергії між бізнесом, державою, військово-промисловим комплексом і науково-дослідними установами, а також ефективної мобілізації фінансових ресурсів.

ТОВ «Нова Пошта» було створено 19 січня 2001 року. Підприємство є лідером експрес-доставки по Україні, яке здійснює доставку документів, посилок та палетованих великогабаритних вантажів. Також, підприємство надає послуги по здійсненню грошових переказів та наданню позик.

ТОВ «Нова Пошта» здійснює діяльність через власні філії та відділення партнерів, що дозволяє збільшити географічне покриття без значних капіталовкладень у розширення мережі. Станом на кінець 2024 року співвідношення власних та агентських відділень становило 1984 та 11347 відповідно. В 2024 році середня кількість штатних працівників товариства з урахуванням сумісників та осіб, які знаходяться у декретній відпустці, становила 33354 осіб.

На основі фінансової звітності ТОВ «Нова Пошта» (додатки Б, В, Г), здійснено аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства за 2022-2024 роки. В таблиці А1 додатку А здійснено порівняльний аналіз динаміки абсолютних та відносних змін активів товариства в 2022-2024 роках.

Упродовж 2022–2024 років активи ТОВ «Нова Пошта» зазнали значних змін, що свідчить про динамічний розвиток підприємства. У 2023 році активи ТОВ «Нова Пошта» зросли на 7236841 тис. грн, або на 37,08 % порівняно з 2022 роком. У 2024 році активи компанії продовжили зростання, збільшившись на 9925462 тис. грн, або на 37,10 % у порівнянні з попереднім роком.

Основним джерелом приросту активів підприємства стали необоротні активи, які протягом 2023 року, збільшилися на 5044322 або 41,95 % та склали 17069970 тис. грн. На кінець 2024 року, вартість необоротних активів підприємства зросла на 6299015 тис. грн або 36,9 % та склали 23368985 тис. грн, що відображено на рисунку 2.5.

Основну частину приросту необоротних активів забезпечили основні засоби, які збільшилися на 4094207 тис. грн або 51,01 % в 2023 році. Це зростання свідчить про значні інвестиції у модернізацію та розширення матеріально-технічної бази компанії. В 2024 році основні засоби зросли на 6499351 тис. грн або 53,62 %, що відображає завершення реалізації масштабних інвестиційних

проектів. Також, в 2023 році помітно зросли незавершені капітальні інвестиції, а саме на 692786 тис. грн або 24,43 %, що вказує на активну фазу реалізації нових інфраструктурних проектів. В 2024 році незавершені капітальні інвестиції, навпаки, зменшилися на 565442 тис. грн або 16,03 %, що свідчить про переведення частини об'єктів до складу основних засобів.

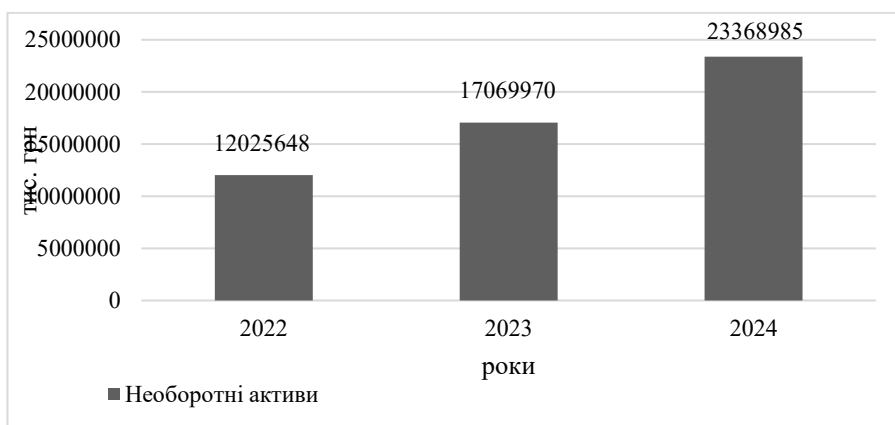

Рисунок 2.1 – Динаміка необоротних активів ТОВ «Нова Пошта» в 2022-2024 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці А1 додатку А

Нематеріальні активи, в 2023 році зросли на 42288 тис. грн або 20,84 %, ймовірно, через інвестиції у програмне забезпечення або права користування. В 2024 році показник знизився на 11068 тис. грн або 4,51 % через амортизацію або списання. Водночас довгострокові фінансові інвестиції, в 2023 році скоротилися на 30972 тис. грн або 87 %, що свідчить про перегляд фінансової стратегії в бік внутрішніх проектів. В 2024 році, зросли відстрочені податкові активи на 94164 тис. грн або 58,11 % та інші необоротні активи на 283588 тис. грн або 28,10 %.

Загальна вартість оборотних активів ТОВ «Нова Пошта» на кінець 2022 року склала 7489573 тис. грн. Протягом 2023 року вартість оборотних активів товариства зросла на 2192519 тис. грн або 29,27 % та склала 9682092 тис. грн. В 2024 році загальна вартість оборотних активів підприємства збільшилася на 3626447 тис. грн або 37,46 % та склала 13308539 тис. грн. На рисунку 2.2 відображено динаміку оборотних активів підприємства.

Рисунок 2.2 – Динаміка оборотних активів ТОВ «Нова Пошта» у 2022-2024 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці А1 додатку А

У складі оборотних активів ТОВ «Нова Пошта» в 2023 році спостерігається значне зростання грошових коштів та їх еквівалентів на 1613165 тис. грн або 32,65 %). В 2024 році грошові кошти зросли на 2535329 тис. грн або 38,68 %, що забезпечує високий рівень ліквідності підприємства. Також, в 2023 році суттєво збільшилась дебіторська заборгованість: за товари, роботи і послуги – на 248585 тис. грн або 25,04 %, за розрахунками з бюджетом – на 160492 тис. грн або 243,39 %), та інша поточна дебіторська заборгованість – на 411115 тис. грн або 153,87 %. В 2024 році продовжилось нарощування дебіторської заборгованості: за товари, роботи і послуги – на 465900 тис. грн або 37,54 %, за розрахунками з бюджетом – на 192364 тис. грн або 84,95%, за нарахованими доходами – на 51946 тис. грн або 82,97 %, та іншої поточної дебіторської заборгованості – на 496920 тис. грн або 73,26 %. Таке зростання свідчить про збільшення обсягів операційної діяльності ТОВ «Нова Пошта». Натомість, в 2023 році, запаси скоротилися на 31536 тис. грн або 5,37 %. В 2024 році запаси зменшилися на 63531 тис. грн або 11,43 %, що вказує на підвищення ефективності управління товарними залишками. Поточні фінансові інвестиції в 2023 році зменшилися на 297174 тис. грн або 73,69 %. В 2024 році поточні фінансові інвестиції скоротилися майже

повністю – на 96231 тис. грн або 90,71 %, що узгоджується з фокусом на розвиток основної діяльності.

Таким чином, за аналізований період ТОВ «Нова Пошта» продемонструвало послідовне зростання активів, що супроводжувалося активною інвестиційною діяльністю, оптимізацією фінансового портфеля та ефективним управлінням ліквідністю. Така динаміка є показником стратегії розвитку в умовах адаптації до зовнішніх викликів і розширення операційної діяльності.

В таблиці А2 додатку А, наведено динаміки фінансових ресурсів, які є у розпорядженні ТОВ «Нова Пошта» та зроблено їх аналіз за 2022-2024 роки.

Упродовж 2022–2024 років пасиви ТОВ «Нова Пошта» демонстрували стабільне зростання, що відображає як активізацію інвестиційної діяльності, так і зміни в структурі фінансування компанії. Загальний обсяг пасивів зріс з 19515221 тис. грн у 2022 році до 36677524 тис. грн у 2024 році. У 2023 році приріст становив 7236841 тис. грн або 37,08 %, а у 2024 році – ще на 9925462 тис. грн або 37,10 %.

У вартості власного капіталу в 2023 році спостерігалось зростання на 2411071 тис. грн або 28,47 %, що свідчить про прибуткову діяльність компанії. У 2024 році власний капітал підприємства зріс на 2409703 тис. грн або 22,15 % та склав 13288951 тис. грн, що представлено на рисунку 2.3.

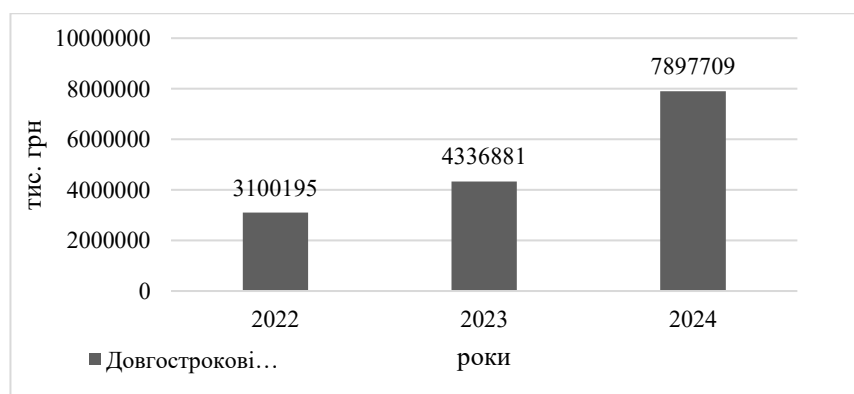

Рисунок 2.3 – Динаміка власного капіталу ТОВ «Нова Пошта» у 2022-2024 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці А2 додатку А

Найбільший приріст в 2023 році зафіксовано по статті нерозподіленого прибутку – на 2394708 тис. грн або 30,90 %, що відображає отримання значного чистого прибутку. В 2024 році, основним джерелом приросту знову виступив нерозподілений прибуток, який зріс на 2440644 тис. грн, або 24,06 %. Однак в 2024 році, відбулося повне виведення резервного капіталу підприємства до рівня 99 тис. грн, а його відхилення склало 1653 тис. грн, або 99,44 %, що може свідчити про використання цих коштів на покриття втрат або їх реінвестування.

В 2023 році додатковий капітал і накопичені курсові різниці збільшилися на однакову суму, а саме на 62238 тис. грн або 202,63 % і 1823,02 % відповідно, що може бути пов'язано з переоцінкою активів або валютними коливаннями. Неконтрольована частка, навпаки, зменшилася на 45875 тис. грн або 6,90 % через перерозподіл часток у власності. В 2024 році відбулося зниження неконтрольованої частки на 60694 тис. грн або 9,81 %. Резервний капітал в 2022-2023 роках залишився незмінним.

Довгострокові зобов'язання і забезпечення в 2023 році зросли на 1236686 тис. грн або 39,89 % – з 3100195 тис. грн до 4336881 тис. грн. Це зростання обумовлене збільшенням довгострокових кредитів банків на 457898 тис. грн або 31,48 % та інших довгострокових зобов'язань на 778788 тис. грн або 47,33 %), що може вказувати на залучення фінансування для капітальних проектів. У 2024 році довгострокові зобов'язання ТОВ «Нова Пошта» зросли на 3560828 тис. грн або 82,11 %), причому основне зростання припадає на банківські кредити, а саме 3162066 тис. грн або 165,32 % (рисунок 2.4).

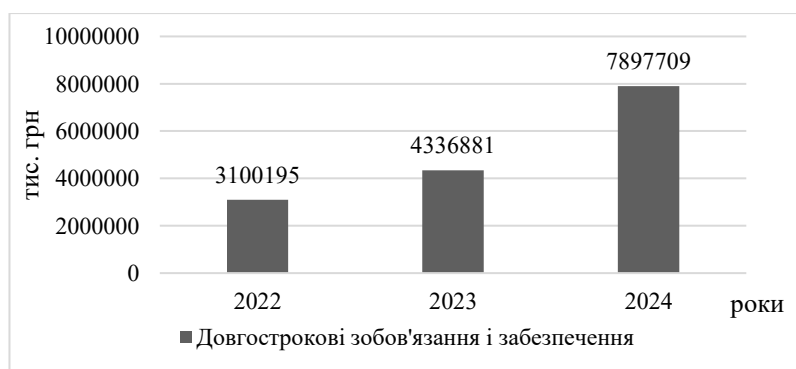

Рисунок 2.4 – Динаміка довгострокових зобов'язань і забезпечень ТОВ «Нова Пошта» у 2022-2024 роках

Поточні зобов'язання підприємства демонстрували стаке зростання, а саме у 2023 році на 3589084 тис. грн або 45,16 %, а в 2024 році – на 3954931 тис. грн або 34,28 %, що представлено на рисунку 2.5.

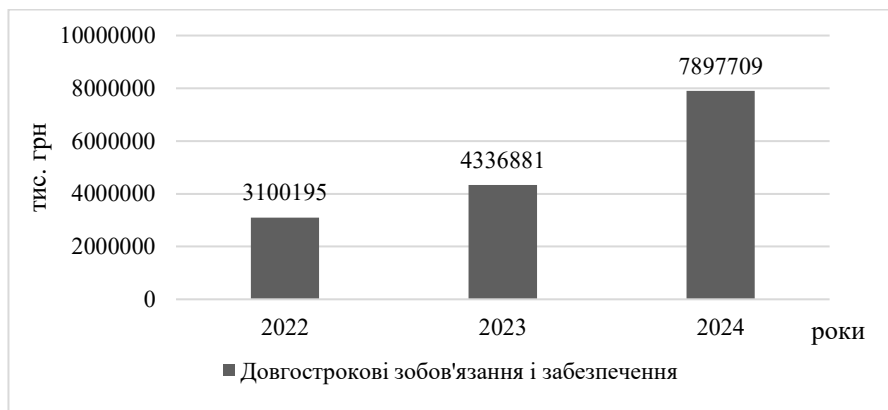

Рисунок 2.5 – Динаміка поточних зобов'язань ТОВ «Нова Пошта» у 2022-2024 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці А2 додатку А

Найбільший приріст у 2023 році спостерігався за кредиторською заборгованістю за довгостроковими зобов'язаннями на 1122799 тис. грн або 48,79 %, за товарами, роботами і послугами на 689718 тис. грн або 58,39 та за розрахунками з учасниками на 864272 тис. грн або 4396,99 %, що може бути наслідком внутрішньогрупових операцій або дивідендних зобов'язань підприємства. Поточні забезпечення також зросли на 336268 тис. грн або 59,92 %. У 2024 році зростання поточних зобов'язань відбулося внаслідок збільшення кредиторської заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями на 1917017 тис. грн або 55,98 %, заборгованості з оплати праці на 235569 тис. грн або 30,94 % і з учасниками на 432863 тис. грн або 48,97 %. Це свідчить про активне залучення ресурсів на короткий період для забезпечення поточних операцій підприємства. Одночасно, в 2024 році, спостерігається зростання короткострокових банківських кредитів на 85000 тис. грн або 242,86 %.

Таким чином, динаміка пасивів ТОВ «Нова Пошта» свідчить про активну фінансову діяльність, орієнтовану на розвиток. Власний капітал зростає

внаслідок прибутковості, а залучення кредитних ресурсів як у довгостроковій, так і короткостроковій формі вказує на розширення масштабів господарювання та реалізацію капіталомістких проєктів.

Розглянемо формування та динаміку фінансових результатів діяльності ТОВ «Нова Пошта» в 2022-2024 роках, яку представлено в таблиці А3 додатка А.

Упродовж 2022–2024 років ТОВ «Нова Пошта» демонструвало загалом позитивну динаміку фінансових результатів, попри певне уповільнення у 2024 році. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) стабільно зростав, з 28461964 тис. грн у 2022 році до 43645219 тис. грн у 2023 році. Зростання склало 15183255 тис. грн, або 53,35 % у 2023 році та і до 54247287 тис. грн у 2024 році, на 10602068 тис. грн, або 24,29 %. Це свідчить про розширення обсягів діяльності, зростання попиту на послуги компанії та ефективне охоплення нових сегментів ринку.

Інші операційні доходи у 2023 році зменшились на 87834 тис. грн або 13,16 %, а в 2024 році – на 7965 тис. грн або 1,37 %, що може свідчити про зменшення доходів від неосновної діяльності або перерозподіл структури прибутків. Інші фінансові доходи у 2023 році скоротилися на 65781 тис. грн або 36,19 %, але у 2024 році зросли на 108041 тис. грн або 93,15 %, що, ймовірно, є результатом інвестування або повернення позик. Показник «інші доходи», що з'явився у 2023 році, майже повністю зник у 2024 році, що, ймовірно, є наслідком одноразових операцій.

Собівартість реалізованої продукції підприємства зросла значними темпами, у 2023 році – на 10398851 тис. грн або 49,29 %, у 2024 році – на 8635747 тис. грн або 27,42 %, що свідчить про зростання обсягів виробничих витрат. Водночас адміністративні витрати збільшилися у 2023 році на 1622035 тис. грн або 86,60 % і зросли на 1480268 тис. грн або 42,35 % у 2024 році, що може бути пов'язано з масштабуванням управлінського апарату. Витрати на збут також збільшилися: у 2023 році – на 630815 тис. грн або 104,46 %, а у 2024 році – на 192259 тис. грн або 15,57 %, що відображає зростання витрат на маркетинг та логістику.

Фінансові витрати суттєво зросли, в 2023 році на 346151 тис. грн або 44,85 %, у 2024 році – на 667164 тис. грн або 59,68 %, що вказує на зростання позикового капіталу і витрат на його обслуговування. Інші витрати також зросли: на 607152 тис. грн або 162,34 % у 2023 році та на 182887 тис. грн або 18,64 % у 2024 році, що може бути результатом розширення операційної активності або реалізації фінансових зобов'язань.

Фінансовий результат до оподаткування у 2023 році покращився та зросли на 1488693 тис. грн, або 37,09 %, однак у 2024 році знизився на 569000 тис. грн або 10,34 % до 4933506 тис. грн, що є наслідком зростання витрат при менш динамічному зростанні доходів. Податок на прибуток збільшився у 2023 році на 472551 тис. грн або 62,91 %, проте у 2024 році знизився на 103208 тис. грн або 8,43 %.

Чистий прибуток у 2023 році досяг 4278847 тис. грн, що на 1016142 тис. грн більше, ніж у 2022 році або 31,14 %. Однак у 2024 році він скоротився на 465792 тис. грн або 10,89 % до 3813055 тис. грн, що свідчить про певне зниження рентабельності діяльності підприємства внаслідок зростання витрат, зокрема фінансових та адміністративних, попри збереження високих темпів приросту виручки. Динаміку розміру чистого прибутку отриманого ТОВ «Нова Пошта», в 2022-2024 роках наведено на рисунку 2.6.

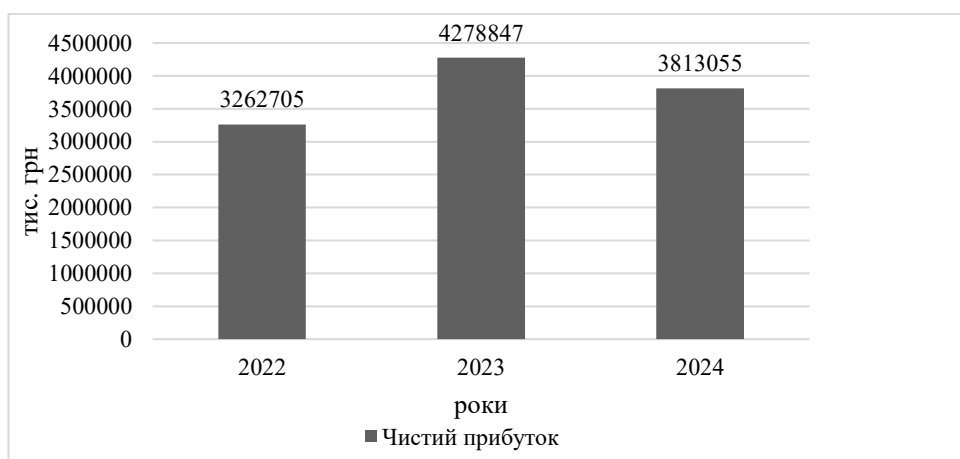

Рисунок 2.6 – Динаміка чистого прибутку ТОВ «Нова Пошта» у 2022-2024 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці А3 додатку А

Отже, динаміка фінансових результатів ТОВ «Нова Пошта» за 2022–2024 роки характеризується активним ростом доходів і прибутку в перший рік аналізованого періоду з подальшою стабілізацією у 2024 році, що супроводжується стриманим зменшенням чистого прибутку на фоні зростаючих витрат і навантаження на фінансові ресурси.

Аналіз активів, пасивів та фінансових результатів діяльності ТОВ «Нова Пошта» за 2022–2024 роки свідчить про стабільний розвиток компанії з акцентом на розширення операційної діяльності, нарощування інвестицій у матеріально-технічну базу та підтримання високої платоспроможності.

У динаміці активів спостерігається чітка тенденція до зростання як необоротних, так і оборотних активів. Основними драйверами є значні інвестиції в основні засоби та інфраструктурні проекти, що підтверджується динамікою приросту основних засобів і незавершених капітальних інвестицій. Зростання грошових коштів і дебіторської заборгованості вказує на активізацію господарської діяльності та забезпечення ліквідності. Одночасне зменшення фінансових інвестицій свідчить про переорієнтацію ресурсів на внутрішній розвиток. У структурі пасивів простежується послідовне зростання власного капіталу, що обумовлено позитивною динамікою чистого прибутку. Разом з цим суттєво збільшились як довгострокові, так і короткострокові зобов'язання, що вказує на активне залучення зовнішніх ресурсів для фінансування інвестиційних програм. Зокрема, відчутне зростання банківських кредитів і кредиторської заборгованості підтверджує стратегічний курс на експансію. Фінансові результати демонструють суттєве зростання чистого доходу від реалізації продукції, що свідчить про конкурентоспроможність послуг компанії та ефективне освоєння ринку.

Загалом, ТОВ «Нова Пошта» демонструє високу динаміку зростання, підтримуючи баланс між розширенням і фінансовою стабільністю. Подальший успіх компанії залежатиме від ефективного управління фінансовими ресурсами, контролю витрат та адаптації до зовнішніх викликів, зокрема економічної ситуації в країні.

2.2 Напрями покращення фінансового забезпечення інноваційного розвитку ТОВ «Нова Пошта»

ТОВ «Нова Пошта» довгий час пропонує клієнтам зручні, доступні та якісні послуги: швидку доставку вантажів й кореспонденції по території України та за її межами. Компанія використовує в своїй діяльності нові технології та послуги з доставки товарів (вантажів): склад-склад, двері-двері, склад-двері, двері-склад. Територіальне покриття діяльності компанії нараховує понад 1052 відділень поштового зв'язку у 646 населених пунктах України. За 2023-2024 роки компанія розширила свою присутність в Європі і вже працює в 16 країнах: Молдова, Польща, Литва, Чехія, Румунія, Німеччина, Словаччина, Естонія, Латвія, Угорщина, Італія, Іспанія, Франція, Велика Британія, Нідерланди та Австрія, у якій змінила модель роботи та почала працювати тільки з адресним обслуговуванням, без відкриття власних відділень. За цей час компанія відкрила в Європі 135 відділень Nova Post, власну кур'єрську доставку та забір відправлень з будь-якої адреси в цих країнах, а також 87000 точок сервісу – партнерських поштоматів та PUDO, у яких можна отримати та відправити посилки [31].

ТОВ «Нова Пошта» активно впроваджує інновації, що дозволяє їй залишатися лідером на українському ринку логістики та експрес-доставки. Компанія системно розвиває нові технології, автоматизує процеси та залучає зовнішніх партнерів до створення сучасних рішень.

У 2023 році ТОВ «Нова Пошта» запустила платформу відкритих інновацій NovaTech, яка стала майданчиком для співпраці з українськими стартапами та розробниками. Ця ініціатива спрямована на створення нових технологічних продуктів і сервісів у партнерстві з R&D-підрозділом компанії. У рамках NovaTech проводяться хакатони, де команди працюють над розробкою рішень, зокрема голосових асистентів на базі штучного інтелекту, які можуть відповідати на запитання клієнтів, створювати документи та автоматизувати обслуговування.

Компанія також інвестує у розвиток інфраструктури. В 2018-2019 роках компанією відкрито два інноваційних термінали: Київський інноваційний термінал, Хмельницький інноваційний термінал, які обладнані сучасними сортувальними лініями, що дозволяє значно збільшити обсяги обробки відправлень. В кінці 2019 року ТОВ «Нова Пошта» відкрито Львівський інноваційний термінал, унікальність якого полягає в поділі логістики на посилки та вантажі, які сортуються окремо. Це дозволяє розподіляти відправлення швидше і точніше, а отже - і швидше доставляти. В 2020 році компанія інвестувала кошти в Харківський інноваційний термінал, який має 31 спеціальний телескопічний конвеєр, за допомогою них відбувається вивантаження та завантаження відправлень безпосередньо у автомобілі. В 2022 році було відкрито Дніпропетровський інноваційний термінал. На вантажній частині терміналу використовуються робовізки які перевозять 300 кг на собі, і ще 1000 кг можуть тягнути за собою [34].

Крім того, компанія впроваджує роботизовані рішення у своїх відділеннях. На заході Nova Poshta Innovation Day були представлені мобільні депо, сортувальні роботи та інші технології, розроблені спільно з українськими стартапами. Ці інновації спрямовані на підвищення ефективності обробки посилок і покращення обслуговування клієнтів. У 2021 році компанія протестувала доставку посилок за допомогою дронів на маршруті Київ–Харків, що стало першим таким експериментом в Україні. На сьогодні повномасштабна війна тимчасово призупинила розвиток цього напрямку. Проте ТОВ «Нова Пошта» не відмовляється від планів щодо впровадження безпілотної доставки в майбутньому.

Загалом, інноваційна діяльність ТОВ «Нової Пошти» охоплює як внутрішні процеси, так і взаємодію з клієнтами, що дозволяє компанії не лише підтримувати високий рівень сервісу, але й формувати нові стандарти в галузі логістики.

Значна частина інвестиційних програм ТОВ «Нова Пошта» була реалізована за рахунок власних коштів. Будівництво Хмельницького

інноваційного терміналу фінансувалося з використанням кредитних коштів Європейського банку реконструкції і розвитку (ЄБРР) у сумі 9,5 млн євро. Інвестиції ТОВ «Нова пошта» в будівництво Дніпропетровського інноваційного терміналу склали до 28,5 млн євро, із яких 13 млн євро – кредит від ЄБРР. На рисунку 2.7 наведено динаміку незавершених капітальних інвестицій в 2022-2024 роках.

Рисунок 2.7 – Динаміка незавершених капітальних інвестицій ТОВ «Нова Пошта» у 2022-2024 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці А1 додатку А

З аналізу рисунку 2.7, доцільно зробити висновки про змінний характер інвестиційної активності компанії, яка відображає різні етапи реалізації інфраструктурних проектів. У 2022 році обсяг незавершених капітальних інвестицій становив 2835272 тис. грн. У 2023 році відбулося суттєве зростання цього показника до 3528058 тис. грн, що означає приріст на 692786 тис. грн, або 24,43 %. Це свідчить про активну фазу реалізації інвестиційної програми, спрямованої на модернізацію та розширення логістичної інфраструктури компанії. Такий приріст пов'язаний із запуском будівництва нових сортувальних терміналів, автоматизованих складів або впровадженням нових технологічних рішень, які потребують значних капіталовкладень. Проте в 2024 році обсяг незавершених інвестицій зменшився до 2962616 тис. грн, що на 565442 тис. грн

менше, ніж у попередньому році, або на 16,0 3%. Це свідчить про перехід від етапу накопичення інвестицій до етапу завершення проєктів і введення їх в експлуатацію. Значна частина капіталу, раніше класифікованого як незавершене будівництво, імовірно, була переведена до складу основних засобів, що знайшло відображення у відповідному збільшенні балансової вартості основних фондів.

Таким чином, аналіз рисунка підтверджує, що 2023 рік був піковим щодо обсягів незавершених капітальних інвестицій, після чого у 2024 році спостерігалось зниження внаслідок завершення інвестиційних проєктів. Така динаміка є типовою для компаній, що перебувають у фазі активного розвитку та модернізації, і підтверджує стратегічну орієнтацію ТОВ «Нової Пошти» на довгострокове зміцнення матеріально-технічної бази з поступовим завершенням масштабних інфраструктурних ініціатив.

В таблиці 2.3 відображено рух незавершених капітальних інвестицій підприємства.

Таблиця 2.3 – Рух незавершених капітальних інвестицій ТОВ «Нова Пошта» в 2022-2024 роках

Показник	2022 рік		2023 рік		2024 рік	
	в основні засоби, тис. грн	в нематеріальні активи, тис. грн	в основні засоби, тис. грн	в нематеріальні активи, тис. грн	в основні засоби, тис. грн	в нематеріальні активи, тис. грн
Чиста балансова вартість на початок року	2169238	7946	2800717	34555	3349813	178245
Надходження	1311199	32524	2245580	169034	2105510	150116
Покупка компаній	186310	–	26061	7069	–	–
Вибуття	(60571)	(3798)	(136557)	(4000)	(374944)	(27898)
Резерв під знецінення	(3772)	–	(5626)	–	(75)	–
Переведення у валюту представлення	–	–	2381	2166	1283	3464
Внутрішнє переміщення	(801687)	(2117)	(1582743)	(30579)	(2396755)	(26143)

Упродовж 2022–2024 років ТОВ «Нова Пошта» здійснювало активну інвестиційну діяльність, зосереджену на нарощуванні та модернізації основних засобів і нематеріальних активів. Рух незавершених капітальних інвестицій протягом цього періоду свідчить про поступовий перехід компанії від фази інвестування до фази введення об'єктів в експлуатацію.

Станом на початок 2022 року чиста балансова вартість незавершених інвестицій в основні засоби становила 2169238 тис. грн, а в нематеріальні активи – 7946 тис. грн. Протягом року надійшло інвестицій на суму 1311199 тис. грн у матеріальні активи та 32524 тис. грн у нематеріальні. Також відбулося вибуття активів на 60571 тис. грн та 3798 тис. грн відповідно, а сума внутрішнього переміщення становила 801687 тис. грн і 2117 тис. грн, що, ймовірно, означає переведення інвестицій до складу завершених об'єктів. Наприкінці року резерв під знецінення становив 3772 тис. грн.

У 2023 році інвестиційна активність значно посилилася: надходження до основних засобів зросли до 2245580 тис. грн, а до нематеріальних активів – до 169034 тис. грн. Це, зокрема, пов'язано з інтеграцією нових цифрових платформ, логістичних центрів і технічного обладнання. Разом з тим, у 2023 році вибуття становило 136557 тис. грн і 4000 тис. грн відповідно, що є результатом списання або реалізації частини активів. Значна сума внутрішнього переміщення – 1582743 тис. грн у матеріальні та 30579 тис. грн у нематеріальні активи – свідчить про масштабне введення об'єктів в експлуатацію. Крім того, компанія придбала нові активи через покупку компаній на суму 26061 тис. грн і 7069 тис. грн відповідно.

У 2024 році інвестиційна активність залишалась високою, проте з певною стабілізацією. Надходження склали 2105510 тис. грн у матеріальні та 150116 тис. грн у нематеріальні активи. Водночас відбулося значне вибуття на 374944 тис. грн і 27898 тис. грн, що могло бути пов'язано з оновленням активів або закриттям неперспективних проєктів. Внутрішнє переміщення залишилось на високому рівні – 2396755 тис. грн і 26143 тис. грн, що вказує на продовження активного введення об'єктів в експлуатацію. Покупка компаній у 2024 році не

здійснювалася. Таким чином, аналіз руху незавершених капітальних інвестицій демонструє активну реалізацію інфраструктурних та цифрових проєктів у 2022–2023 роках із поступовим переходом до завершення й інтеграції активів у 2024 році. Компанія демонструє зважену інвестиційну політику, яка забезпечує її стратегічний розвиток, розширення логістичних потужностей і технологічне оновлення.

На рисунку 2.8 наведено динаміку довгострокових фінансових інвестицій, а саме інших фінансових інвестицій ТОВ «Нова Пошта».

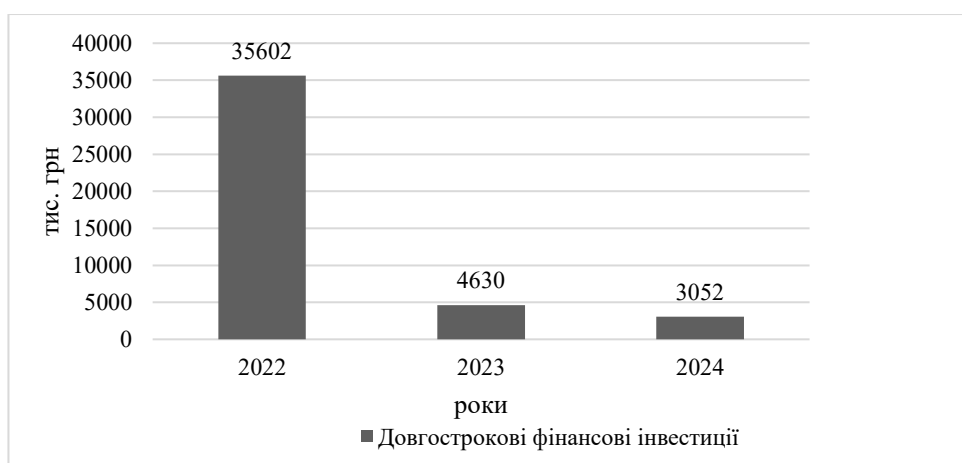

Рисунок 2.8 – Динаміка довгострокових фінансових інвестицій ТОВ «Нова Пошта» у 2022-2024 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці А1 додатку А

В 2022 році сума інших фінансових інвестицій представлена негрошовим внеском до статутного капіталу компанії Nova Post Poland SP. ZOO. у вигляді складського та поштового обладнання. Компанія надає послуги доставки в Польщі. Вартість фактично переданого обладнання в якості внеску до статутного капіталу становить 35602 тис. грн. В 2023 року ТОВ «Нова Пошта» передала обладнання в якості внеску до статутного капіталу в розмірі 12237 тис. грн. Також в 2023 році компанія придбала інвестиції в ТОВ «Нео-Транс» шляхом придбання частки в розмірі 89 тис. грн та ТОВ «НП Глобал» шляхом придбання частки в розмірі 4541 тис. грн.

Інвестиційна діяльність ТОВ «Нова Пошта» у 2022–2024 роках свідчить про послідовну та стратегічно обґрунтовану орієнтацію компанії на інноваційний розвиток. Протягом аналізованого періоду компанія системно вкладала значні кошти в модернізацію основних засобів і впровадження нематеріальних активів, які становлять основу для технологічного оновлення та цифрової трансформації логістичних процесів. Аналіз руху незавершених капітальних інвестицій демонструє активну фазу нарощування інфраструктури у 2022–2023 роках, з особливо високими темпами у 2023 році. Такі вкладення вказують на розробку і впровадження ІТ-рішень, автоматизованих систем обробки вантажів, оновлення логістичних хабів, розвиток мобільних застосунків, а також створення інноваційних сервісів для клієнтів. Крім того, ТОВ «Нова Пошта» демонструє зацікавленість у партнерстві з інноваційним середовищем: створення платформи відкритих інновацій NovaTech, проведення хакатонів, інвестиції в розробку штучного інтелекту, робототехніки, свідчать про глибоке розуміння ролі інновацій у конкурентній боротьбі.

В таблиці 2.4 проведено SWOT-аналіз фінансового забезпечення реалізації інновацій ТОВ «Нова Пошта», котрий здатен розкрити ключові моменти сильних, слабких сторін, можливостей та загроз, необхідних для подальшого виявлення напрямів інноваційного розвитку компанії. Ця SWOT-матриця допомагає виявити фінансові ресурси, які сприяють або перешкоджають інноваційному розвитку компанії, а також зовнішні чинники, що можуть бути використані як потенціал або виклик для зростання. ТОВ «Нова Пошта» має можливість використовувати пізнаваність бренду та стабільні фінансові ресурси для реалізації проєктів, які збільшать шанс на усунення внутрішніх ризиків та забезпечать інноваційний розвиток компанії.

На основі проведеного SWOT-аналізу фінансового забезпечення інноваційного розвитку ТОВ «Нова Пошта» можна зробити такі висновки [1]:

– фінансова база компанії є надійною основою для підтримки інноваційного розвитку. Компанія демонструє стабільне зростання доходів і прибутку, ефективно управляє капітальними інвестиціями та активно залучає як

внутрішні, так і зовнішні джерела фінансування, зокрема банківські кредити. Це дозволяє фінансувати масштабні інноваційні проекти без критичної залежності від одного джерела коштів;

– існують внутрішні обмеження, які можуть знижувати ефективність інноваційних інвестицій. Серед таких – зростання адміністративних і фінансових витрат, а також певне скорочення чистого прибутку в останньому періоді, що вказує на необхідність оптимізації витрат та удосконалення фінансового планування інноваційних програм;

– компанія має широкі можливості для розширення фінансування інновацій. Зокрема, через розвиток партнерств із технологічними стартапами, участь у державних та міжнародних програмах підтримки інновацій, а також інвестування у цифрову трансформацію, яка може знизити операційні витрати;

– зовнішнє середовище містить суттєві ризики. Воєнний стан, економічна нестабільність, валютні коливання та конкуренція на ринку логістики можуть ускладнити доступ до фінансових ресурсів і вплинути на окупність інновацій.

Таблиця 2.4 – SWOT-аналіз достатності фінансового забезпечення інноваційного розвитку ТОВ «Нова Пошта»

Strenghts (сильні сторони)	Weaknesses (слабкі сторони)
<ul style="list-style-type: none"> – стабільне зростання чистого доходу та прибутку; – значний обсяг внутрішніх фінансових ресурсів (нерозподілений прибуток); – доступ до банківських кредитів та довгострокового фінансування; – ефективне використання капітальних інвестицій, швидке введення об'єктів в експлуатацію. 	<ul style="list-style-type: none"> – високі адміністративні та фінансові витрати з тенденцією до зростання; – зниження чистого прибутку у 2024 році попри зростання доходів; – залежність від зовнішніх джерел фінансування при зростанні обсягів інвестицій; – обмеженість у фінансуванні нових інновацій під час економічної нестабільності.
Opprotunities (можливості)	Threats (загрози)
<ul style="list-style-type: none"> – розширення співпраці зі стартапами через платформу NovaTech; – доступ до грантових програм і міжнародних кредитів для фінансування інновацій; – інвестування в цифрову трансформацію для зниження витрат; – запуск нових послуг і технологій, що підвищують ефективність. 	<ul style="list-style-type: none"> – військові дії та економічна нестабільність, які можуть впливати на джерела фінансування; – зростання конкуренції на ринку доставки та логістики; – волатильність валютного курсу та зростання вартості імпортного обладнання; – потенційні ризики неповернення інвестицій через швидкі технологічні зміни.

Джерело: побудовано на основі [1, 20]

На основі проведеного SWOT-аналізу можна визначити кілька стратегічних напрямів покращення фінансового забезпечення інноваційного розвитку ТОВ «Нова Пошта», що представлені на рисунку 2.8.

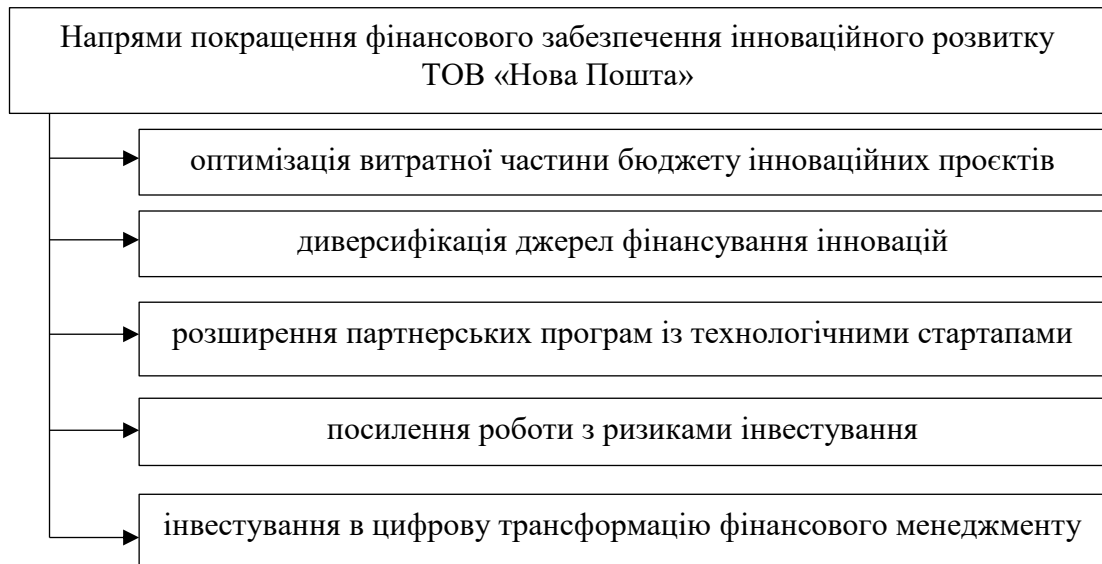

Рисунок 2.8 – Напрямів покращення фінансового забезпечення інноваційного розвитку ТОВ «Нова Пошта»

Оптимізація витратної частини бюджету інноваційних проєктів. З огляду на зростання адміністративних і фінансових витрат, необхідно посилити внутрішній контроль за ефективністю використання фінансів у межах інноваційних програм. Це може включати впровадження системи оцінки ефективності інвестицій (ROI), управління проєктами з фокусом на результат і оптимізацію витрат [20].

Диверсифікація джерел фінансування інновацій. Компанії доцільно активніше залучати зовнішні фінансові ресурси, зокрема: участь у грантових програмах ЄС, міжнародних організацій, конкурсах на фінансування стартапів та інновацій; співпраця з венчурними фондами та бізнес-ангелами.

Розширення партнерських програм із технологічними стартапами. Через платформу NovaTech можливо не лише залучати нові технології, але й оптимізувати витрати на розробку, використовуючи формат спільного

фінансування або обміну ресурсами. Це дозволить зменшити навантаження на бюджет компанії при одночасному збереженні технологічного прогресу.

Посилення роботи з ризиками інвестування. В умовах волатильного зовнішнього середовища (воєнний стан, економічна нестабільність, валютні коливання) варто впровадити практики страхування фінансових ризиків, резервування коштів під інноваційні ризики та регулярний перегляд інвестиційного портфеля з урахуванням кон'юнктури ринку.

Інвестування в цифрову трансформацію фінансового менеджменту. Автоматизація фінансового обліку та планування, впровадження сучасних аналітичних платформ допоможуть підвищити прозорість, керованість та точність прийняття рішень щодо інноваційних інвестицій.

Отже, для забезпечення сталого інноваційного розвитку ТОВ «Нова Пошта» необхідно зберігати баланс між інвестиціями в інновації та фінансовою стабільністю, посилювати управління витратами та активно використовувати зовнішні можливості для розширення фінансування. Це дозволить компанії підтримувати свою позицію лідера на ринку та відповідати сучасним викликам.

Загалом, інвестиції в інновації ТОВ «Нова Пошта» є не лише засобом оновлення матеріальної бази, а й важливим стратегічним інструментом забезпечення стійкого розвитку компанії, її технологічного лідерства та здатності оперативно адаптуватися до викликів сучасного ринку.

Висновки

В першому розділі кваліфікаційної роботи здійснено критичний огляд наукових джерел сучасної економічної літератури до трактування поняття «інноваційного розвитку підприємства», «фінансового забезпечення» та «фінансове забезпечення інноваційної діяльності». На основі проведеного дослідження узагальнено ключові ознаки сутності та значення фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства. В роботі розглянуто систему фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства, яка охоплює три взаємопов'язані складові: способи фінансування, форми фінансування та джерела фінансування. Деталізовано переваги та недоліки джерел фінансування інноваційного розвитку підприємства.

В другому розділі кваліфікаційної роботи здійснено аналіз сучасного стану фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств в Україні. Виявлено ряд ключових проблем фінансування інноваційної діяльності, серед яких: хронічна нестача державного фінансування інновацій, обмежений доступ до довгострокових та пільгових кредитних ресурсів, слабкий розвиток венчурного капіталу, а також недостатній рівень залучення прямих іноземних інвестицій у високотехнологічні галузі. Аналізуючи дані щодо витрат на інновації підприємств за джерелами фінансування в Україні за 2020–2023 роки, можна простежити чітку тенденцію до зниження обсягів фінансування інноваційної діяльності, що свідчить про погіршення інноваційного клімату в країні. Основним джерелом фінансування залишаються власні кошти підприємств, частка яких у структурі витрат протягом аналізованого періоду, перевищує 78%.

В роботі здійснено аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Нова Пошта», яке зареєстровано в 2001 році. Підприємство є лідером експрес-доставки по Україні, яке здійснює доставку документів, посилок та палетованих великогабаритних вантажів. Станом на кінець 2024 року співвідношення власних

та агентських відділень становило 1984 та 11347 відповідно. В 2024 році середня кількість штатних працівників товариства з урахуванням сумісників та осіб, які знаходяться у декретній відпустці, становила 33354 осіб.

Упродовж 2022–2024 років активи ТОВ «Нова Пошта» зазнали значних змін, що свідчить про динамічний розвиток підприємства. Основним джерелом приросту активів підприємства стали необоротні активи, які протягом 2023 року, збільшилися на 41,95 %, а на кінець 2024 року зросла на 36,9 %. Загальна вартість оборотних активів ТОВ «Нова Пошта» зросла більше ніж на 35 % на кінець 2024 року.

Динаміка пасивів ТОВ «Нова Пошта» в 2022-2024 роках свідчить про активну фінансову діяльність, орієнтовану на розвиток. Власний капітал зростає внаслідок прибутковості, а залучення кредитних ресурсів як у довгостроковій, так і короткостроковій формі вказує на розширення масштабів господарювання та реалізацію капіталомістких проєктів.

Упродовж 2022–2024 років ТОВ «Нова Пошта» демонструвало загалом позитивну динаміку фінансових результатів, попри певне уповільнення у 2024 році. Чистий прибуток у 2023 році зріс на 31,14 %, в порівнянні з 2022 роком. Однак у 2024 році він скоротився на 10,89 %, що свідчить про певне зниження рентабельності діяльності підприємства внаслідок зростання витрат, зокрема фінансових та адміністративних, попри збереження високих темпів приросту виручки від надання послуг.

ТОВ «Нова Пошта» активно впроваджує інновації, що дозволяє їй залишатися лідером на українському ринку логістики та експрес-доставки. Компанія системно розвиває нові технології, автоматизує процеси та залучає зовнішніх партнерів до створення сучасних рішень. У 2023 році ТОВ «Нова Пошта» запустила платформу відкритих інновацій NovaTech, яка стала майданчиком для створення нових технологічних продуктів. Компанія також інвестує у розвиток інфраструктури та відкриває інноваційні термінали в різних куточках України. Крім того, компанія впроваджує роботизовані рішення у своїх відділеннях. На заході Nova Poshta Innovation Day були представлені мобільні

депо, сортувальні роботи та інші технології, розроблені спільно з українськими стартапами. Ці інновації спрямовані на підвищення ефективності обробки посилок і покращення обслуговування клієнтів.

Значна частина інвестиційних програм ТОВ «Нова Пошта» була реалізована за рахунок власних коштів. Будівництво Хмельницького інноваційного терміналу фінансувалося з використанням кредитних коштів Європейського банку реконструкції і розвитку (ЄБРР) у сумі 9,5 млн євро. Інвестиції ТОВ «Нова пошта» в будівництво Дніпропетровського інноваційного терміналу склали до 28,5 млн євро, із яких 13 млн євро – кредит від ЄБРР. Упродовж 2022–2024 років ТОВ «Нова Пошта» здійснювало активну інвестиційну діяльність, зосереджену на нарощуванні та модернізації основних засобів і нематеріальних активів. Рух незавершених капітальних інвестицій протягом цього періоду свідчить про поступовий перехід компанії від фази інвестування до фази введення об'єктів в експлуатацію.

В кваліфікаційній роботі проведено SWOT-аналіз фінансового забезпечення реалізації інновацій ТОВ «Нова Пошта». На основі проведеного SWOT-аналізу запропоновано стратегічні напрями покращення фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства: оптимізація витратної частини бюджету інноваційних проєктів (необхідно посилити внутрішній контроль за ефективністю використання фінансів у межах інноваційних програм); диверсифікація джерел фінансування інновацій (залучати зовнішні фінансові ресурси, зокрема: участь у грантових програмах ЄС, міжнародних організацій, конкурсах на фінансування стартапів та інновацій); розширення партнерських програм із технологічними стартапами (через платформу NovaTech можливо оптимізувати витрати на розробку інноваційних проєктів); посилення роботи з ризиками інвестування (варто впровадити практики страхування фінансових ризиків); інвестування в цифрову трансформацію фінансового менеджменту (автоматизація фінансового обліку та планування, впровадження сучасних аналітичних платформ).

Список використаних джерел

1. Бондаренко А. Ф. Впровадження ефективної інноваційної політики в діяльності компанії ТОВ «Нова Пошта» / А. Ф. Бондаренко, В. П. Гордієнко, М. Г. Мінченко, Л. О. Броннікова // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2020. – № 4. – С. 52-64.
2. Вавринець В. Я. Фінансові механізми підтримки інноваційної діяльності промислових підприємств України / В. Я. Вавринець // Ефективна економіка. – 2025. – № 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/6051/6115> (дата звернення: 10.04.2025).
3. Возняк Г. В. Інноваційна діяльність промислових підприємств та способи її фінансування в Україні : монографія / Г. В. Возняк, А. Я. Кузнєцова. – К. : УБС НБУ, 2007. – 183 с.
4. Волощук Л. О. Інноваційний розвиток промислового підприємства: сутність та проблеми аналітичного забезпечення в умовах індикативного управління / Л. О. Волощук // Бізнес Інформ. – 2014. № – 11. – С. 75–79.
5. Діденко Є.О. Процес інноваційного розвитку підприємства та його особливості / Є. О. Діденко, Ю. С. Моторна // Ефективна економіка. – 2019. – № 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.1.52> (дата звернення: 26.03.2025).
6. Дорошкевич К. О. Інноваційний розвиток підприємства: сутність, значення та візуалізація складових / К. О. Дорошкевич, Н. О. Колінко, Р. Я. Дзвоник // Економічний простір. – 2024. – № 190. – С. 8-14.
7. Дрофа І. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку / І. Дрофа, Н. Коваленко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6814/1/studentresearchjournal163-13.pdf> (дата звернення: 06.04.2025).

8. Ємельянов О. Ю. Інноваційний розвиток підприємств: сутність, послідовність оцінювання та перешкоди на його шляху / О. Ю. Ємельянов // Ефективна економіка. – 2020. – № 11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8329> (дата звернення: 26.03.2025).

9. Єпіфанова І. Ю. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств / І. Ю. Єпіфанова // Економічний часопис-XXI. – 2012. – № 11-12 (2). – С. 30-32.

10. Єпіфанова І. Ю. Управління інноваційною діяльністю промислових підприємств: теоретико-методологічні аспекти фінансового забезпечення : монографія. – Вінниця : ВНТУ, 2019. – 384 с.

11. Захарченко Т. О. Управління фінансовим забезпеченням підприємств в сучасних умовах / Т. О. Захарченко // Innovation and Sustainability. – 2022. – № 2. С. 199–204.

12. Зінько Н. Я. Удосконалення банківського та небанківського фінансування інноваційної діяльності в Україні : автореф. дис. ...канд. екон. наук : 08.00.08 / Н. Я. Зінько ; НАН України, Ін-т регіон. дослід. – Л., 2007. – 20 с.

13. Ільїна К. О. Формування системи фінансового забезпечення інноваційного розвитку у відкритій економіці України : автореф. дис. ...канд. екон. наук : 08.00.08 / Ільїна К. О.; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Л., 2011. – 20 с.

14. Ільчук В. П. Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємств реального сектору економіки / В. П. Ільчук, Т. О. Шпомер // Проблеми економіки. – 2018. – № 2 (36). – С. 310–316.

15. Інноваційний розвиток підприємства: підручник / за заг. ред. д-р. екон. наук, проф. Микитюка П. П. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. – 320 с.

16. Кащена Н. Б. Теоретико-методичні засади аналізу інноваційного розвитку підприємства / Н. Б. Кащена, Є. Л. Чміль // Економіка та суспільство. – 2022. – Вип. 43. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1746/1682> (дата звернення: 15.03.2025).

17. Колодізєв О. М. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку національної економіки : дис. ...д-ра екон. наук : спец. 08. 00. 08 «Гроші, фінанси і кредит» / О. М. Колодізєв ; Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2011. – 508 с.

18. Конєва І. І. Фінансове забезпечення діяльності підприємств як економічна категорія / І. І. Конєва, О. В. Гаврильченко // Матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Стійкий розвиток національної економіки : актуальні проблеми та механізми забезпечення», (Кривий Ріг, 27 квітня 2021). – Кривий Ріг, 2021. – С. 362–365.

19. Кубатко О. В. Інноваційний розвиток підприємств в умовах економічної нестабільності / О. В. Кубатко, Ю. О. Омеляненко // Механізм регулювання економіки. – 2015. – № 2. – С. 54–60.

20. Кушнір О. К. Дослідження конкурентного середовища операторів поштового зв'язку / О. К. Кушнір, О. В. Кріль // Економіка та суспільство. – 2021. – Вип. 32. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/788/755/> (дата звернення: 26.04.2025).

21. Москаль О. І. Фінансове забезпечення розвитку агропромислового виробництва регіону (на матеріалах Чернівецької області) : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук : спец. : 08.04.01 / О. І. Москаль. – К., 2001. – 16 с.

22. Наука, технології та інновації // Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс.] – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.04.2025).

23. Нікітченко Є. О. Фінансове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності малих і середніх підприємств / Є. О. Нікітченко // Бізнес Інформ. – 2024. – № 10. – С. 129–137. - 20

24. Олійник Л. В. Управління інноваційним розвитком підприємства на основі формування інноваційних програм / Л. В. Олійник // Економіка і організація управління. – 2017. – № 3 (27). – С. 51–59.

25. Петрашевська А. Д. Концептуальні основи фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства / А. Д. Петрашевська, С. М. Колонтай, О. О. Проноза // Київський економічний журнал. – 2024. – № 5. – С. 108–113.

26. Підкамінний І.М. Системні фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства / І. М. Підкамінний, В. С. Ціпуринда // Ефективна економіка. – 2011. – № 3. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=480> (дата звернення: 16.03.2025).

27. Плікус І. Й. Потенціал підприємства, його оцінка й трансформація: економічна та бухгалтерська інтерпретація / І. Й. Плікус // Фінанси України. – 2012. – № 4. – С. 91–105.

28. Подольчак Н. Ю. Інноваційний розвиток як елемент економічної безпеки підприємства / Н. Ю. Подольчак, Ю. О. Блинда // Економіка: реалії часу. – 2015. – № 4 (20). – С. 6–11.

29. Поляковська К. В. Інноваційний розвиток підприємств: сутність та особливості у сфері торгівлі / К. В. Поляковська // Економіка розвитку. – 2014. – № 3 (71). – С. 93–99.

30. Почтовюк А. Б. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємств в сучасних умовах / А. Б. Почтовюк // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2016. – № 3 (75). – С. 133-140.

31. Про компанію // Офіційний сайт ТОВ «Нова пошта» [Електронний ресурс.] – Режим доступу: https://novaposhta.ua/nova_poshta_sogodni (дата звернення: 15.04.2025).

32. Сокирська І. Г. Діагностика фінансового забезпечення діяльності підприємства / І. Г. Сокирська // Фінанси України. – 2003. – № 1. – С. 89–93.

33. Стефанишин О. Б. Теоретичні основи визначення сутнісних характеристик, функцій та складових фінансового забезпечення суб'єктів господарювання / О. Б. Стефанишин // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. 10. – С. 40–43.

34. Термінали // Офіційний сайт ТОВ «Нова пошта» [Електронний ресурс.] – Режим доступу: <https://novaposhta.ua/terminals> (дата звернення: 15.04.2025).

35. Тульчинська С. О. Напрями стимулювання інноваційного розвитку територій в сучасних умовах / С. О. Тульчинська, А. О. Гавронський // ефективна економіка. – 2025 – № 2. [Електронний ресурс.] – Режим доступу: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/5772/5826> (дата звернення: 10.04.2025).

36. Федулова Л. І. Концептуальні засади управління інноваційним розвитком підприємств / Л. І. Федулова // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2014. – № 2. – С. 122–135.

37. Халатур С. Фінансування інноваційного сектору економіки / С. Халатур // Modeling the development of the economic systems. – 2024. – № 3. – С. 98–105.

38. Шавшин О. С. Стратегія інноваційного розвитку підприємства / О. С. Шавшин // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2017. – № 3 (2). – С. 167–171.

39. Шпомер Т. О. Форми і принципи фінансового забезпечення розвитку сільськогосподарського машинобудування / Т. О. Шпомер // Фінансові дослідження. – 2018. – № 1 (4). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ir.stu.cn.ua/jspui/bitstream/123456789/17099/1/%D0%A8%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D1%80%20%D0%A2.%20%D0%9E..pdf> (дата звернення: 24.03.2025).

40. Юркевич О. М. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності в економіці України : автореф. дис. ...канд. екон. наук : 08.04.01 / О. М. Юркевич ; Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – К., 2006. – 20 с.

41. Яцух О. О. Сутність та зміст фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарського підприємства» / О. О. Яцух // Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2018. – № 10. – С. 133–145.

Додатки

Додаток А

Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Нова Пошта»

Таблиця А1 – Абсолютні та відносні зміни активів ТОВ «Нова Пошта» в 2022-2024 роках

Показник	2022 рік, тис. грн	2023 рік, тис. грн	2024 рік, тис. грн	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст / зменшення), %	
				2023 / 2022 рр.	2024 / 2023 рр.	2023 / 2022 рр.	2024 / 2023 рр.
I Необоротні активи							
Нематеріальні активи	202964	245252	234184	42288	-11068	20,84	-4,51
Незавершені капітальні інвестиції	2835272	3528058	2962616	692786	-565442	24,43	-16,03
Основні засоби	8026715	12120922	18620273	4094207	6499351	51,01	53,62
Довгострокові фінансові інвестиції	35602	4630	3052	-30972	-1578	-87,00	-34,08
Відстрочені податкові активи	135629	162045	256209	26416	94164	19,48	58,11
Інші необоротні активи	789466	1009063	1292651	219597	283588	27,82	28,10
Усього за розділом I	12025648	17069970	23368985	5044322	6299015	41,95	36,90
II Оборотні активи							
Запаси	587449	555913	492382	-31536	-63531	-5,37	-11,43
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	992633	1241218	1707118	248585	465900	25,04	37,54
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	174561	210321	194713	35760	-15608	20,49	-7,42
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	65940	226432	418796	160492	192364	243,39	84,95
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	37894	62605	114551	24711	51946	65,21	82,97
Інша поточна дебіторська заборгованість	267178	678293	1175213	411115	496920	153,87	73,26
Поточні фінансові інвестиції	403263	106089	9858	-297174	-96231	-73,69	-90,71
Гроші та їх еквіваленти	4940852	6554017	9089346	1613165	2535329	32,65	38,68
Витрати майбутніх періодів	19803	47204	106562	27401	59358	138,37	125,75
Усього за розділом II	7489573	9682092	13308539	2192519	3626447	29,27	37,46
Баланс	19515221	26752062	36677524	7236841	9925462	37,08	37,10

Джерело: пораховано за даними звітності підприємства (додатки Б, В, Г).

Продовження додатку А

Таблиця А2 – Аналіз динаміки пасивів ТОВ «Нова пошта» у 2022-2024 роках

Показник	2022 рік, тис. грн	2023 рік, тис. грн	2024 рік, тис. грн	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст / зменшення), %.	
				2023 / 2022 рр.	2024 / 2023 рр.	2023 / 2022 рр.	2024 / 2023 рр.
I Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	4654	4654	4654	0	0	0,00	0,00
Додатковий капітал	30715	92953	140359	62238	47406	202,63	51,00
Накопичені курсові різниці	3414	65652	113058	62238	47406	1823,02	72,21
Резервний капітал	17752	17752	99	0	-17653	0,00	-99,44
Нерозподілений прибуток	7750397	10145105	12585749	2394708	2440644	30,90	24,06
Неконтрольована частка	664659	618784	558090	-45875	-60694	-6,90	-9,81
Усього за розділом I	8468177	10879248	13288951	2411071	2409703	28,47	22,15
II Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Довгострокові кредити банків	1454745	1912643	5074709	457898	3162066	31,48	165,32
Інші довгострокові зобов'язання	1645450	2424238	2823000	778788	398762	47,33	16,45
Усього за розділом II	3100195	4336881	7897709	1236686	3560828	39,89	82,11
III Поточні зобов'язання							
Короткострокові кредити банків	76000	35000	120000	-41000	85000	-53,95	242,86
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	2301491	3424290	5341307	1122799	1917017	48,79	55,98
товари, роботи, послуги	1181221	1870939	1937739	689718	66800	58,39	3,57
за розрахунками з бюджетом	765741	886293	1248295	120552	362002	15,74	40,84
розрахунками зі страхування	84895	114271	165395	29376	51124	34,60	44,74
розрахунками з оплати праці	503931	761453	997022	257522	235569	51,10	30,94
одержаними авансами	50032	73349	112747	23317	39398	46,60	53,71
розрахунками з учасниками	19656	883928	1316791	864272	432863	4396,99	48,97
Поточні забезпечення	561152	897420	978060	336268	80640	59,92	8,99
Інші поточні зобов'язання	2402730	2588990	3273508	186260	684518	7,75	26,44
Усього за розділом III	7946849	11535933	15490864	3589084	3954931	45,16	34,28
Баланс	19515221	26752062	36677524	7236841	9925462	37,08	37,10

Джерело: пораховано за даними звітності підприємства (додатки Б, В, Г).

Кінець додатку А

Таблиця А3 – Динаміка фінансових результатів діяльності ТОВ «Нова Пошта» у 2022-2024 роках

Показник	2022 р., тис. грн	2023 р., тис. грн	2024 р., тис. грн	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст/ зменшення), %	
				2023 / 2022 рр.	2024 / 2023 рр.	2023 / 2022 рр.	2024 / 2023 рр.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	28461964	43645219	54247287	15183255	10602068	53,35	24,29
Інші операційні доходи	667364	579530	571565	-87834	-7965	-13,16	-1,37
Інші фінансові доходи	181763	115982	224023	-65781	108041	-36,19	93,15
Інші доходи	0	43433	53	43433	-43380	100,0	-99,88
Собівартість реалізованої продукції	21095656	31494507	40130254	10398851	8635747	49,29	27,42
Адміністративні витрати	1873082	3495117	4975385	1622035	1480268	86,60	42,35
Витрати на збут	603898	1234713	1426972	630815	192259	104,46	15,57
Інші операційні витрати	578933	558309	558309	-20624	0	-3,56	0,00
Фінансові витрати	771717	1117868	1785032	346151	667164	44,85	59,68
Інші витрати	373992	981144	1164031	607152	182887	162,34	18,64
Фінансовий результат до оподаткування	4013813	5502506	4933506	1488693	-569000	37,09	-10,34
Податок на прибуток	751108	1223659	1120451	472551	-103208	62,91	-8,43
Чистий прибуток	3262705	4278847	3813055	1016142	-465792	31,14	-10,89

Джерело: пораховано за даними звітності підприємства (додатки Б, В, Г).